

Міністерство внутрішніх справ України
ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ

Ю. М. Крамаренко
О. С. Скок
Т. В. Шевченко

**ПРАКТИЧНЕ ВИКОРИСТАННЯ ІНОЗЕМНОГО
ДОСВІДУ В БОРОТЬБІ З ОРГАНІЗОВАНИМИ
ЗЛОЧИННИМИ ГРУПАМИ, ЗЛОЧИННИМИ
ОРГАНІЗАЦІЯМИ АБО ЗЛОЧИННОЮ
СПІЛЬНОТОЮ**

Методичні рекомендації

Дніпро
2021

УДК 343.341
К 77

*Рекомендовано Науково-методичною радою
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
(протокол № 8 від 20.04.2021)*

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Волчанов Д.М. – заступник начальника управління – начальник відділу координаційного забезпечення управління координаційного забезпечення податкової міліції ГУ ДФС у Запорізькій області, полковник податкової міліції.

Школа С.М. – завідувач кафедри публічного права Інституту гуманітарних та соціальних наук НТУ «Дніпровська політехніка», кандидат юридичних наук, доцент.

Крамаренко Ю. М., Скок О. С., Шевченко Т. В.

К 77 Практичне використання іноземного досвіду в боротьбі з організованими злочинними групами, злочинними організаціями або злочинною спільнотою : метод. рекомендації / Ю. М. Крамаренко, О.С. Скок, Т.В. Шевченко. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т. внутр. справ, 2021. 72 с.

Методичні рекомендації містять узагальнення та аналіз міжнародного та іноземного досвіду боротьби з організованими злочинними групами, злочинними організаціями або злочинною спільнотою. В роботі визначено основні підходи, що застосовуються в діяльності правоохоронних органів ЄС та інших країн щодо боротьби із організованою злочинністю. Методичні рекомендації призначено для слідчих та працівників інших підрозділів правоохоронних органів, які беруть участь у розкритті злочинів учинених організованими групами, злочинними організаціями, злочинними спільнотами, а також особами, які перебувають у статусах підвищеного злочинного впливу.

© Автори, 2021
© ДДУВС, 2021

ЗМІСТ

Терміни	4
Вступ	7
1. Стан та рівень транснаціональної злочинності в Україні за 2016-2020 роки	9
2. Кримінально-правова характеристика транснаціональної злочинності	12
3. Міжнародні суб'єкти боротьби з організованими злочинними групами, злочинними організаціями або злочинною спільнотою	23
4. Підходи та методологія міжнародної боротьби з організованими злочинними групами, злочинними організаціями або злочинною спільнотою	34
5. Досвід окремих країн у боротьби з організованими злочинними групами, злочинними організаціями або злочинною спільнотою	41
Висновки	47
Використана література	48
Додатки	54

ТЕРМІНИ

Європейське бюро по боротьбі з шахрайством (OLAF) (електронна адреса: <https://ec.europa.eu/anti-fraud/>) - єдиний орган ЄС, уповноважений виявляти, розслідувати і припиняти шахрайство з використанням коштів ЄС.

Європейська судова мережа (EJN) (електронна адреса: https://www.ejn-crimjust.europa.eu/ejn/EJN_Home.aspx) - це мережа національних контактних пунктів для сприяння співробітництву судових органів у кримінальних справах.

Європол (Європейський поліцейський офіс) (електронна адреса: <https://www.europol.europa.eu/>) – правоохоронний орган Європейського союзу, завданнями якого є координація роботи національних служб у боротьбі з міжнародною організованою злочинністю і поліпшення інформаційного обміну між національними поліцейськими службами.

Євроюст, Агентство Європейського Союзу зі співробітництва в галузі кримінального правосуддя, (електронна адреса: <https://www.eurojust.europa.eu/>) - центр, розташований в Гаазі, Нідерланди, де національні судові органи тісно співпрацюють в боротьбі з серйозною організованою транскордонною злочинністю.

Інтерпол (електронна адреса: <https://www.interpol.int/>) - міжнародна організація кримінальної поліції, міждержавна організація, що об'єднує 194 країни-члена. Вступ України до Інтерполу відбувся на підставі постанови Кабінету Міністрів України «Про вступ України до Інтерполу» від 30.09.1992 року № 555.

Злочин, пов'язаний з автотранспортними засобами означає викрадення або незаконне привласнення автотранспортних засобів, вантажних автомобілів, напівпричепів, вантажу вантажних автомобілів або напівпричепів, автобусів, мотоциклів, фургонів та автотранспортних засобів сільськогосподарського призначення, спеціальної автотранспортної техніки, запчастин до таких автотранспортних засобів, а також отримання та приховування таких об'єктів.

Злочин, пов'язаний з ядерними та радіоактивними речовинами означає кримінальні правопорушення, перелічені в статті 7(1) Конвенції про фізичний захист ядерного матеріалу та ядерних установок, яку підписано в м. Відень та м. Нью-Йорк 3 березня 1980 року та яка стосується ядерних та/або радіоактивних матеріалів, визначених у статті 197 Договору про створення Європейського співтовариства з атомної енергії та Директиві Ради 96/29/Euratom від 13 травня 1996 року, яка визначає основні стандарти безпеки захисту здоров'я працівників та населення від небезпеки іонізованого випромінювання.

Національний контактний пункт - центральний пункт, який призначає Україна, зі здійснення контактів між компетентними органами України та Європолом.

Незаконний обіг наркотиків означає кримінальні правопорушення, перелічені в статті 3(1) Конвенції Організації Об'єднаних Націй про боротьбу проти незаконного обігу наркотичних засобів і психотропних речовин від 20 грудня 1988 року та в положеннях, якими внесено поправки до цієї Конвенції або які її замінюють.

Нелегальна діяльність, пов'язана з відмиванням коштів означає злочини, перелічені у статті 6(1)-(3) Конвенції Ради Європи про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом, яку підписано в м. Страсбург 8 листопада 1990 року.

Нелегальне перевезення іммігрантів означає діяльність, що має на меті навмисне сприяння з метою отримання фінансових прибутків в'їздові на територію держав-членів, проживанню або працевлаштуванню на ній усупереч правилам та умовам, які застосовуються на їхніх територіях.

Організована злочинна група згідно Конвенції ООН проти транснаціональної організованої злочинності, означає структурно оформлену групу в складі трьох або більше осіб, що існує протягом визначеного періоду часу і діє узгоджено з метою здійснення одного або декількох серйозних злочинів або злочинів, визнаних такими відповідно до Конвенції, для того, щоб одержати, прямо або посередньо, фінансову або іншу матеріальну вигоду.

Серйозний злочин згідно Конвенції ООН проти транснаціональної організованої злочинності, означає злочин, який карається позбавленням волі на максимальний строк не менше чотирьох років або більш суворою мірою покарання.

Торгівля людьми означає набір, транспортування, передачу, переховування або прийняття осіб шляхом погрози або застосування насильства чи інших форм примушування, викрадення, шахрайства, введення в оману, зловживання владою або вразливого стану особи/осіб, або надання чи отримання грошових виплат або винагороди за згоду особи, яка має контроль над іншою особою, з метою експлуатації. Експлуатація, щонайменше, включає проституцію чи інші форми сексуальної експлуатації, виробництво, торгівлю та розповсюдження матеріалів, що містять дитячу порнографію, примусову працю чи надання послуг, рабство чи діяльність, подібну до рабства, каторжні роботи або видалення органів.

Транснаціональний злочин, згідно ст. 3 Конвенції ООН Проти транснаціональної злочинності означає якщо він вчинений у більш ніж

одній державі; він вчинений в одній державі, але істотна частина його підготовки, планування, керівництва або контролю має місце в іншій державі; він вчинений в одній державі, але за участю організованої злочинної групи, яка здійснює злочинну діяльність у більш ніж одній державі; або він вчинений в одній державі, але його істотні наслідки мають місце в іншій державі.

Управління ООН з наркотиків і злочинності (УНЗ ООН, UNODC - United Nations Office on Drugs and Crime), вебсайт: unodc.org – установа у складі ООН, місія якої полягає у сприянні глобальному миру та безпеці, правам людини та розвитку, шляхом убезпечення світу від наркотиків, злочинності, корупції та тероризму.

«EU POLICY CYCLE – ЕМРАСТ» – чотирирічний цикл (цикл методологія), що переводить стратегічні цілі на європейському рівні в конкретні оперативні дії проти серйозної і організованою злочинності, оптимізує координацію і співпрацю з пріоритетів в сфері злочинності, узгодженим усіма державами -членами.

FATF, Група з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (електронна адреса: <https://www.fatf-gafi.org/>) - це міжурядова організація з нагляду за відмиванням грошей і фінансуванням тероризму, а також орган, який встановлює міжнародні стандарти, спрямовані на запобігання цієї незаконної діяльності та шкоди, яку вона завдає суспільству.

GRECO, Група держав Ради Європи проти корупції (електронна адреса: <https://www.coe.int/en/web/greco>) - міжнародна організація, створена Радою Європи в 1999 році, основною метою якої є допомога країнам-учасникам у боротьбі з корупцією.

MONEYVAL, Комітет експертів з оцінки заходів щодо боротьби з відмиванням грошей і фінансуванням тероризму (електронна адреса: <https://www.coe.int/en/web/moneyval/home>) є постійним наглядовим органом Ради Європи, якому доручено оцінювати відповідність основним міжнародним стандартам щодо протидії відмиванню грошей і фінансуванню тероризму та ефективність їх реалізації, а також вироблення рекомендацій національним урядам щодо необхідних поліпшень їх систем.

SOCTA (Serious and organised crime threat assessment) – оцінка загроз серйозної та організованої злочинності, аналіз середовища існування організованої злочинності в ЄС, визначення загроз та пріоритетів діяльності правоохоронних органів щодо її нейтралізації. Матеріалами для аналізу є бази даних Європолу та анкети, подані державами-членами та партнерами.

ВСТУП

Світові зміни, що викликані розвитком технологій, мобільністю, темпом переміщення населення, товарів та знань впливають на всі сфері соціального життя членів суспільства. Організована злочинність також набуває нових форм існування, заходів та засобів приховування своєї діяльності, способів розширення сфер впливу. Поєднання досвіду терористичних та злочинних організацій, їх консолідація та співпраця створюють загрозу не тільки для окремих країн чи співдружностей, а й для міжнародної безпеки. Уряди більшості країн спрямовують свої зусилля на вивчення організованої злочинності, визначення нових прийомів та методів її виявлення та нейтралізації.

За даними директора Європола Р. Уейнрайта у 2013 році в Європейському Союзі діяли не менш ніж 3600 міжнародних злочинних груп, а в 2017 році в СОСТА було виявлено біля 5000 міжнародних організованих злочинних груп, що розслідуються в Європейському Союзі. Відповідно до СОСТА 2021 біля 40 % злочинних мереж, що діють в ЄС беруть участь у торгівлі наркотиками, 60% застосовують насилля в межах свого кримінального бізнесу, 80% використовують легальні бізнес-структури, дві третини злочинців регулярно використовують корупційні зв'язки.

Відповідно до Стратегії боротьби з організованою злочинністю, схваленою Розпорядженням Кабінету Міністрів України № 1126-р від 16 вересня 2020 року міжнародне співробітництво у сфері боротьби з організованою злочинністю є одним із основних напрямів її реалізації і здійснюється шляхом:

- забезпечення дієвого співробітництва з Міжнародною організацією кримінальної поліції - Інтерполом, Європейським поліцейським офісом (Європолом) та іншими міжнародними партнерами на двосторонній та багатосторонній основі відповідно до національного законодавства і міжнародних договорів;

- підвищення ефективності співпраці з правоохоронними структурами іноземних держав, що здійснюється в такий спосіб:

- 1) розвиток і перегляд договірно-правової бази, що регламентує міжнародне співробітництво у сфері боротьби з організованою злочинністю;

- 2) обмін відомостями про організовані злочинні угруповання та осіб, що беруть участь в їх діяльності;

- 3) організація та здійснення спільних оперативних заходів і тран-

скордонних операцій щодо припинення організованої злочинної діяльності та запобігання їй;

4) розширення обміну досвідом, стажування та спільне навчання фахівців спеціальних підрозділів із боротьби з організованою злочинністю, зокрема за напрямками, визначеними в статтях 27 і 29 Конвенції Організації Об'єднаних Націй проти транснаціональної організованої злочинності;

– ініціювання запровадження проектів міжнародної технічної допомоги, спрямованих на посилення можливостей органів, що здійснюють боротьбу з організованою злочинністю, щодо постачання сучасної спеціальної техніки, озброєння, інших засобів боротьби з організованою злочинністю;

– сприяння налагодженню багатосторонніх відносин із закладами освіти та науковими установами іноземних держав, які спеціалізуються на підготовці відповідних фахівців та проведенні кримінологічних досліджень.

Запропонована робота є спробою узагальнення окремих аспектів світового досвіду в боротьбі з організованими злочинними групами, злочинними організаціями або злочинною спільнотою, що може бути використано у побудові вітчизняної методології діяльності правоохоронних органів для протидії цьому явищу.

1. СТАН ТА РІВЕНЬ ТРАНСНАЦІОНАЛЬНОЇ ОРГАНІЗОВАНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ В УКРАЇНІ ЗА 2016-2020 РОКИ

При вивченні організованої злочинності особливий інтерес представляє злочинність з транснаціональними зв'язками на фоні загальної кількості вчинених правопорушень з ознаками організованої злочинності. Окремий облік стану організованої злочинності в Україні ведеться з 2016 року, тому статистичні спостереження проводяться за останні п'ять років.

Так, за офіційними статистичними даними Генеральної прокуратури за **2016 рік** в Україні виявлено – всього 136 організованих груп (далі – ОГ) та злочинних організацій (далі – ЗО), з них організованих груп – 133, злочинних організацій – 3. Із загальної кількості організованих груп транснаціональні зв'язки мають – 4, з них з ознаками злочинної організації – 0. Кількість осіб, які вчинили кримінальні правопорушення в складі ОГ та ЗО з транснаціональними зв'язками склала – 30, з них – 5 осіб в складі злочинної організації.

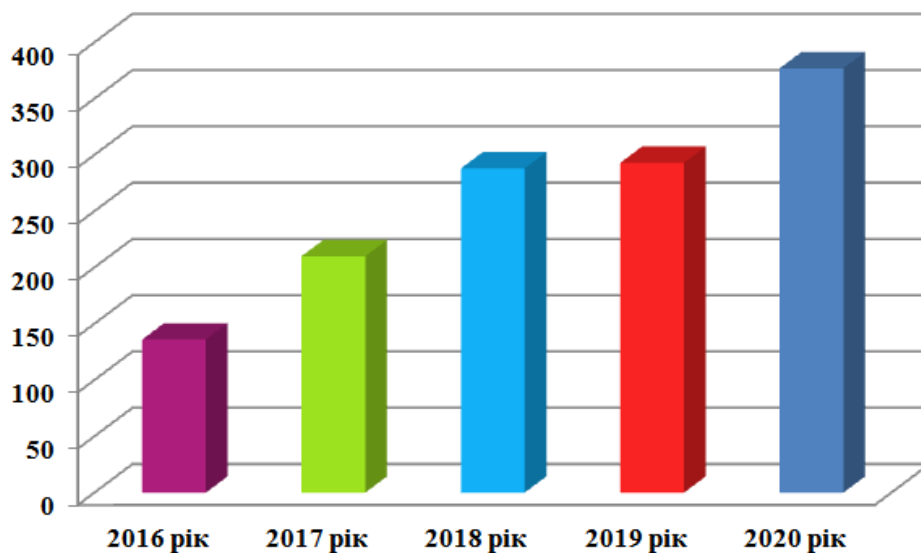
За **2017 рік** в Україні виявлено – всього 210 організованих груп та злочинних організацій, з них організованих груп – 205, злочинних організацій – 5. Із загальної кількості організованих груп транснаціональні зв'язки мають – 11, з них з ознаками злочинної організації – 0. Кількість осіб, які вчинили кримінальні правопорушення в складі ОГ та ЗО з транснаціональними зв'язками склала – 41, з них – 11 осіб в складі злочинної організації.

За **2018 рік** в Україні виявлено – всього 288 організованих груп та злочинних організацій, з них організованих груп – 276, злочинних організацій – 12. Із загальної кількості організованих груп транснаціональні зв'язки мають – 7 груп, з них з ознаками злочинної організації – 0. Кількість осіб, які вчинили кримінальні правопорушення в складі ОГ та ЗО з транснаціональними зв'язками склала – 35, з них – 6 осіб в складі злочинної організації.

За **2019 рік** в Україні виявлено – всього 293 організованих груп та злочинних організацій, з них організованих груп – 277, злочинних організацій – 16. Із загальної кількості виявлених груп транснаціональні зв'язки мають – 6, з них з ознаками злочинної організації – 0. Кількість осіб, які вчинили кримінальні правопорушення в складі ОГ та ЗО з транснаціональними зв'язками склала – 39, з них – 9 осіб в складі злочинної організації.

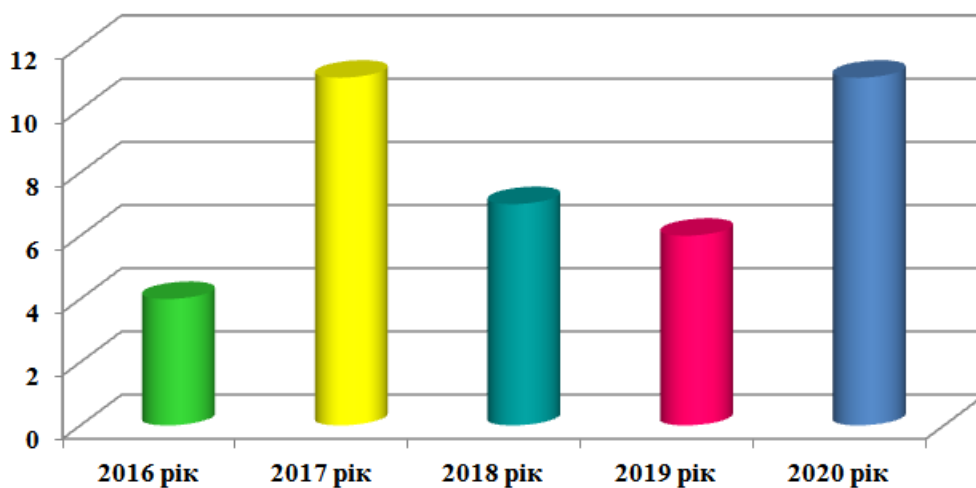
За **2020 рік** в Україні виявлено – всього 377 організованих груп та злочинних організацій, з них організованих груп – 355, злочинних ор-

ганізацій – 21. Із загальної кількості транснаціональні зв'язки мають – 11 таких груп, з них одна група з ознаками злочинної організації. Кількість осіб, які вчинили кримінальні правопорушення в складі ОГ та ЗО з транснаціональними зв'язками склала – 58, з них – 16 осіб в складі злочинної організації.

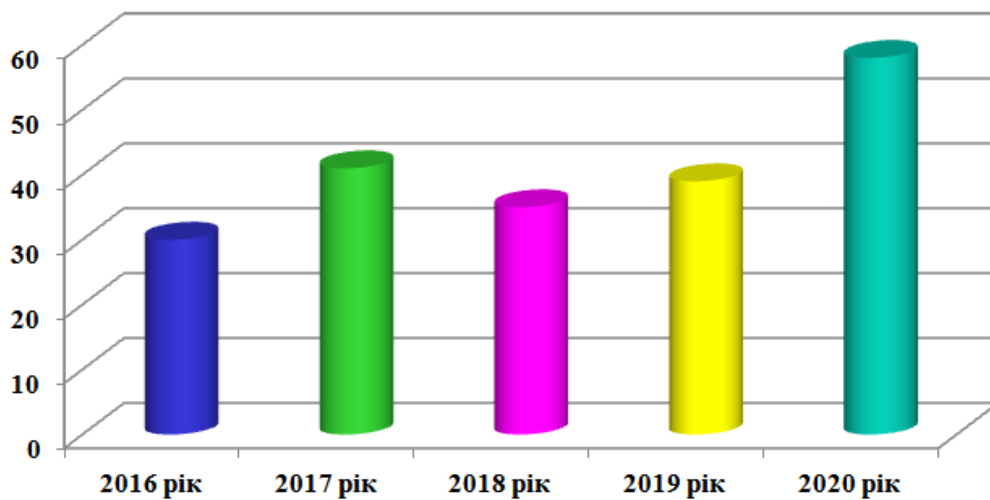
Діаграма 1

Кількість облікованих організованих груп та злочинних організацій за період 2016-2020 років

Діаграма 2

Кількість організованих груп, які мають транснаціональні зв'язки

Діаграма 3

Кількість осіб, які вчинили кримінальне правопорушення в складі організованих груп та злочинних організацій з транснаціональними зв'язками

За останні п'ять років, ми можемо побачити негативну динаміку стану організованої злочинності, яка має тенденцію до щорічного збільшення. Якісна характеристика організованої злочинності як структурна частина загальної кількості злочинності складає взагалі невелику частку. Так, у 2016 році питома вага організованої злочинності склала 0,02 % від загальної кількості вчинених злочинів; у 2017 році питома вага ОГ та ЗО склала 0,04 %; у 2018 році питома вага склала вже 0,06 %, у в 2019 році – 0,07 %, у 2020 році такий показник склав – 0,1%. Тож, на фоні загального зниження рівня злочинності у 2018-2020 роках рівень організованої злочинності збільшився. Крім того, це стосується як самих груп, так і кількості їх учасників. Варто зазначити, що є негативна динаміка щодо транснаціональної організованої злочинності і відсоток викриття груп з ознаками транснаціональних зв'язків невеликий. За п'ять років в Україні викрито лише одну злочинну організацію з ознаками транснаціональних зв'язків. Щодо кількості осіб, які вчинили кримінальні правопорушення в складі організованих груп та злочинних організацій з транснаціональними зв'язками їх кількість зростає з 30 осіб, у 2016 році, до 58, у 2020 році (Діаграма 3). Такі показники викликають занепокоєння та провадження більш дієвих заходів щодо протидії вказаному виду злочинності.

2. КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ТРАНСНАЦІОНАЛЬНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ

Згідно ст. 3 Конвенції ООН проти транснаціональної злочинності, *злочин носить транснаціональний характер*, якщо:

- він вчинений у більш ніж одній державі;
- він вчинений в одній державі, але істотна частина його підготовки, планування, керівництва або контролю має місце в іншій державі;
- він вчинений в одній державі, але за участю організованої злочинної групи, яка здійснює злочинну діяльність у більш ніж одній державі;
- він вчинений в одній державі, але його істотні наслідки мають місце в іншій державі.

Поняття транснаціональної злочинності за національним кримінальним законодавством не визначено. Однак, на підставі ст. 5 Конвенції ООН проти транснаціональної організованої злочинності кожна Держава-учасниця вживає таких законодавчих та інших заходів, які можуть знадобитися для того, щоб визнати в якості кримінально караних такі діяння, коли вони вчиняються навмисно:

– обидва чи одне з таких діянь, не відносячи їх до замаху на вчинення злочину і незалежно від фактичного вчинення злочинного діяння:

✓ змова з одним або декількома особами щодо вчинення серйозного злочину, що переслідує мету, прямо чи посередньо пов'язану з одержанням фінансової або іншої матеріальної вигоди, причому, якщо це передбачено внутрішнім законодавством, також передбачається фактичне вчинення одним з учасників змови будь-якої дії для реалізації цієї змови або причетність організованої злочинної групи;

✓ діяння будь-якої особи, яка, усвідомлюючи або мету і загальну злочинну діяльність організованої злочинної групи, або її наміри вчинити відповідні злочини, бере активну участь у: злочинній діяльності організованої злочинної групи; інших видах діяльності організованої злочинної групи, усвідомлюючи, що її участь сприятиме досягненню вищезгаданої злочинної мети;

✓ організацію, керівництво, пособництво, підбурювання, сприяння або надання порад щодо серйозного злочину, вчиненого за участю організованої злочинної групи.

При чому, усвідомлення, намір, умисел, мета або змова, про які зазначено вище, можуть бути встановлені з об'єктивних фактичних обставин справи.

Держави-учасниці, внутрішнє законодавство яких як елемент складів злочинів, визнаних такими що, передбачає причетність органі-

зованої злочинної групи, забезпечують, щоб їхнє внутрішнє законодавство відносило до числа серйозних злочинів усі злочини, вчинені за участю організованих злочинних груп.

Кримінальні правопорушення, які можуть мати ознаки транснаціональних зв'язків за Кримінальним кодексом України:

- умисне вбивство, ст. 115 КК України, у тому числі, вчинене на замовлення, п. 11 ч. 2 ст. 115 КК України;
- захоплення заручників, ст. 147 КК України;
- торгівля людьми, ст. 149 КК України;
- крадіжка, ст. 185 КК України, у тому числі в особливо великих розмірах або вчинена організованою групою, ч. 5 ст. 185 КК України;
- грабіж, ст. 186 КК України;
- розбій, ст. 187 КК України;
- вимагання, ст. 189 КК України;
- привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем, ст. 191 КК України, у тому числі в особливо великих розмірах, ч. 5 ст. 191 КК України;
- виготовлення, зберігання, придбання, перевезення, пересилання, ввезення в Україну з метою використання при продажу товарів, збуту або збут піддроблених грошей, державних цінних паперів, білетів державної лотереї, марок акцизного податку чи голографічних захисних елементів, ст. 199 КК України;
- контрабанда, ст. 201 КК України;
- незаконне виготовлення, зберігання, збут або транспортування з метою збуту підакцизних товарів, ст. 204 КК України;
- протидія законній господарській діяльності, ст. 206 КК України;
- легалізація (відмивання) майна одержаного злочинним шляхом, ст. 209 КК України;
- нецільове використання бюджетних коштів, здійснення видатків бюджету чи надання кредитів з бюджету без встановлених бюджетних призначень або з їх перевищенням, ст. 210 КК України;
- ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів), ст. 212 КК України;
- шахрайство з фінансовими ресурсами, ст. 222 КК України;
- порушення правил охорони або використання надр, ст. 240 КК України;
- незаконне видобування, збут, придбання, передача, пересилання, перевезення, переробка бурштину, ст. 240¹ КК України;
- незаконна порубка або незаконне перевезення, зберігання, збут лісу, ст. 246 КК України;

- створення, керівництво злочинною спільнотою або злочинною організацією, а також участь у ній, ст. 255 КК України;
- бандитизм, ст. 257 КК України;
- терористичний акт, ст. 258 КК України;
- фінансування тероризму, ст. 258⁵ КК України;
- незаконний обіг зброї, ст. ст. 262, 263, 263¹ КК України;
- контрабанда наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів чи прекурсорів, або фальсифікованих лікарських засобів, ст. 305 КК України;
- використання коштів, здобутих від незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів, прекурсорів, отруйних чи сильнодіючих речовин або отруйних чи сильнодіючих лікарських засобів, ст. 306 КК України;
- злочини у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інші злочини проти здоров'я населення, ст. ст. 307-327 КК України;
- незаконне переправлення осіб через державний кордон України, ст. 332 КК України;
- примушування до виконання чи невиконання цивільно-правових зобов'язань, ст. 355 КК України;
- отримання неправомірної вигоди, ст. ст. 368-370 КК України.

Крім того, до вищезазначеного переліку можуть входити і інші види кримінальних правопорушень, відповідно до конкретної ситуації.

Так, наприклад, 14.02.2014 року Тернопільський міськрайонний суд Тернопільської області у відкритому судовому засіданні розглядав справу про обвинувачення у вчиненні кримінальних правопорушень, передбачених ч. 1 ст. 255 КК України, ч. 3 ст. 305 КК України (в редакції від 05.07.2012 року), ч. 3 ст. 307 КК України (в редакції від 06.10.2011 року). Обвинувачений упродовж 2010-2011 років встановив та налагодив зв'язки з громадянами Республіки Польща та Республіки Еквадор, які вчиняють злочини в сфері незаконного обігу наркотичних засобів, під виглядом здійснення міжнародної підприємницької діяльності. Зокрема, обвинувачений дізнався про способи та методи незаконного придбання, переміщення через митні кордони та канали збуту наркотичних засобів. Усвідомлюючи, що цей вид незаконної діяльності є високоприбутковим, оскільки вартість кокаїну у Європі набагато вища, ніж у країнах Південної Америки та використовуючи здобутий досвід, обвинувачений дійшов висновку про необхідність створення злочинної організації та залучити до неї громадян різних країн світу між якими чітко розподілити ролі. Для реалізації мети створення злочинної організа-

ції, обвинувачений вступив у злочинну змову з іншою особою громадянином Республіки Польща, матеріали відносно якого виділені в окреме провадження, та разом із ним розробили єдиний план учинення злочинів пов'язаних з незаконним обігом наркотичних засобів.

Особу обвинуваченого судом було визнано винним у вчиненні кримінальних правопорушень передбачених ч. 1 ст. 255 КК України, ч. 3 ст. 305 КК України (в редакції від 05.07.2012 року), ч. 3 ст. 307 КК України (в редакції від 06.10.2011 року) і призначено йому покарання : за ч. 1 ст. 255 КК України - 6 (шість) років позбавлення волі; за ч. 3 ст. 305 КК України (в редакції від 05.07.2012 року) із застосуванням ч. 1 ст. 69 КК України - 8 (вісім) років позбавлення волі з конфіскацією наркотичних засобів, що були предметом контрабанди, та з конфіскацією всього належного йому на праві власності майна; за ч. 3 ст. 307 КК України (в редакції від 06.10.2011 року) із застосуванням ч. 1 ст. 69 КК України - 7 (сім) років позбавлення волі з конфіскацією всього належного йому на праві власності майна.

На підставі ч. 1 ст. 70 КК України за сукупністю злочинів, шляхом поглинення менш суворого покарання більш суворим, остаточне покарання було призначено у виді 8 (восьми) років позбавлення волі з конфіскацією наркотичних засобів, що були предметом контрабанди, та з конфіскацією всього належного йому на праві власності майна.

Слід також звернути увагу на існування компромісу між державою та особою, яка вчинила певне із зазначених вище кримінальних правопорушень, яке знаходить свій прояв у можливості застосування до таких осіб звільнення від кримінальної відповідальності. Основна мета такого компромісу допомога такої особи у викритті інших кримінальних правопорушень, що мають більшу суспільну небезпеку або відвернення своїми активними діями більш шкідливих наслідків. Застосування цього пільгового інституту здійснюється за дотримання відповідних умов, передбачених Особливою частиною Кримінального кодексу України.

Таким чином, відповідно до :

– ч. 4 ст. 212 «Ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів)» КК України «Особа, яка вчинила діяння, передбачені частинами першою, другою, або діяння, передбачені частиною третьою (якщо вони призвели до фактичного ненадходження до бюджетів чи державних цільових фондів коштів в особливо великих розмірах) ст. 212 КК України, звільняється від кримінальної відповідальності, якщо вона до притягнення до кримінальної відповідальності сплатила податки, збори (обов'язкові платежі), а також відшкодувала шкоду, завдану державі їх несвоєчасною сплатою (фінансові санкції, пеня)»;

– ч. 6 ст. 255 «Створення, керівництво злочинною спільнотою

або злочинною організацією, а також участь у ній» «Звільняється від кримінальної відповідальності особа, крім організатора або керівника злочинної організації, за вчинення злочину, передбаченого частиною другою або третьою ст. 255 КК України, якщо вона до повідомлення їй про підозру у вчиненні цього злочину добровільно повідомила про створення злочинної організації або участь у ній та активно сприяла її розкриттю»;

– ч. 6 ст. 258 «Терористичний акт» «Особа звільняється від кримінальної відповідальності за діяння, передбачене частиною першою цієї статті в частині погрози вчинення терористичного акту, якщо вона до повідомлення їй про підозру у вчиненні нею злочину добровільно повідомила правоохоронний орган про цей злочин, сприяла його припиненню або розкриттю, у разі якщо внаслідок цього і вжитих заходів було відвернено небезпеку для життя чи здоров'я людини або заподіяння значної майнової шкоди чи настання інших тяжких наслідків, якщо в її діях немає складу іншого злочину»;

– ч. 4 ст. 2585 «Фінансування тероризму» «Особа, крім організатора або керівника терористичної групи (організації), звільняється від кримінальної відповідальності за дії, передбачені цією статтею, якщо вона добровільно до притягнення до кримінальної відповідальності повідомила про відповідну терористичну діяльність або іншим чином сприяла її припиненню або запобіганню злочину, який вона фінансувала або вчиненню якого сприяла, за умови, що в її діях немає складу іншого злочину»;

– ч. 3 ст. 263 «Незаконне поводження зі зброєю, бойовими припасами або вибуховими речовинами» «Звільняється від кримінальної відповідальності особа, яка вчинила злочин, передбачений частинами першою або другою цієї статті, якщо вона добровільно здала органам влади зброю, бойові припаси, вибухові речовини або вибухові пристрої»;

– ч. 4 ст. 307 «Незаконне виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення, пересилання чи збут наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів» «Особа, яка добровільно здала наркотичні засоби, психотропні речовини або їх аналоги і вказала джерело їх придбання або сприяла розкриттю кримінальних правопорушень, пов'язаних з їх незаконним обігом, звільняється від кримінальної відповідальності за незаконне їх виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення, пересилання (частина перша цієї статті, частина перша статті 309 КК України)»;

– ч. 4 ст. 309 «Незаконне виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення чи пересилання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів без мети збуту» «Особа, яка добровільно

звернулася до лікувального закладу і розпочала лікування від наркоманії, звільняється від кримінальної відповідальності за дії, передбачені частиною першою цієї статті 309 КК України»;

– ч. 4 ст. 311 «Незаконне виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення чи пересилання прекурсорів» «Особа, яка добровільно здала прекурсори, що призначалися для виробництва або виготовлення наркотичних засобів чи психотропних речовин, і вказала джерело їх придбання або сприяла розкриттю кримінальних правопорушень, пов'язаних із незаконним обігом прекурсорів, наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів, звільняється від кримінальної відповідальності за незаконні їх виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення, пересилання (частина перша статті 311 КК України)»;

– ч. 5 ст. 321 «Незаконне виробництво, виготовлення, придбання, перевезення, пересилання, зберігання з метою збуту або збут отруйних чи сильнодіючих речовин або отруйних чи сильнодіючих лікарських засобів» «Особа, яка добровільно здала отруйні чи сильнодіючі речовини, що не є наркотичними або психотропними чи їх аналогами, або отруйні чи сильнодіючі лікарські засоби та вказала джерело їх придбання або сприяла розкриттю злочинів, пов'язаних з їх незаконним обігом, звільняється від кримінальної відповідальності за незаконне виробництво, виготовлення, придбання, перевезення, пересилання, зберігання отруйних чи сильнодіючих речовин, що не є наркотичними або психотропними чи їх аналогами, або отруйних чи сильнодіючих лікарських засобів, а також за вчинення таких дій без спеціального на те дозволу (частина перша статті 321 КК України) щодо обладнання, призначеного для виробництва чи виготовлення отруйних чи сильнодіючих речовин, що не є наркотичними або психотропними чи їх аналогами, або отруйних чи сильнодіючих лікарських засобів»;

– ч. 4 ст. 3211 «Фальсифікація лікарських засобів або обіг фальсифікованих лікарських засобів» «Особа, яка добровільно здала фальсифіковані лікарські засоби та вказала джерело їх придбання або сприяла розкриттю злочинів, пов'язаних з їх обігом, звільняється від кримінальної відповідальності за придбання, перевезення, пересилання чи зберігання з метою збуту, збут завідомо фальсифікованих лікарських засобів, їх ввезення на територію України, вивезення з території України, транзит через її територію (частина перша статті 3211 КК України, якщо такі дії не створили загрози для життя чи здоров'я людей)».

Для порівняння, деякі зарубіжні країни також регламентують можливість застосування звільнення від кримінальної відповідальності за подібні, вітчизняному закону про кримінальну відповідальність, кримінальні правопорушення.

Так, Кримінальний кодекс Республіки Казахстан у примітці до *ст. 244 «Ухилення громадянина від сплати податку і (або) інших обов'язкових платежів до бюджету» КК РК* визначає, що особа, яка вчинила діяння, передбачене статтею 244 КК РК, звільняється від кримінальної відповідальності в разі добровільної сплати заборгованості по податках і (або) інших обов'язкових платежах до бюджету, а також пені, встановлених законодавством Республіки Казахстан; *ст. 262 «Створення і керівництво організованою групою, злочинною організацією, а так само участь у них» КК РК* - особа, яка добровільно припинила участь в злочинній групі і активно сприяла розкриттю чи припиненню злочинів, скоєних або вчинених злочинною групою, звільняється від кримінальної відповідальності, якщо в її діях не міститься складу іншого злочину; *ст. 255 «Акт тероризму» КК РК* - особа, яка бере участь у підготовці акту тероризму, звільняється від кримінальної відповідальності, якщо вона своєчасним попередженням державних органів або іншим способом сприяла запобіганню акту тероризму і якщо в її діях не міститься складу іншого злочину; *ст. 258 «Фінансування терористичної або екстремістської діяльності і інше пособництво тероризму або екстремізму» КК РК* - особа, яка здійснює фінансування терористичної або екстремістської діяльності і інше пособництво тероризму або екстремізму під загрозою насильства і добровільно заявила про це, а також активно сприяла розкриттю чи припиненню злочину, звільняється від кримінальної відповідальності, якщо в її діях не міститься складу іншого злочину; *ст. 287 «Незаконні придбання, передача, збут, зберігання, перевезення або носіння зброї, боєприпасів, вибухових речовин і вибухових пристроїв» КК РК* - особа, яка добровільно здала предмети, зазначені у цій статті, звільняється від кримінальної відповідальності, якщо в її діях не міститься складу іншого злочину. Не визнається добровільною здача предметів, зазначених у цій статті, в разі їх вилучення при затриманні особи, а також при провадженні слідчих дій по їх виявленню та вилученню; *ст. 296 «Незаконне поводження з наркотичними засобами, психотропними речовинами, їх аналогами без мети збуту» КК РК* - особа, яка добровільно здала наркотичні засоби, психотропні речовини, їх аналоги, прекурсори, придбані нею для особистого споживання, або добровільно звернулася до медичного закладу за наданням медичної допомоги у зв'язку зі вживанням наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів в немедичних цілях, або активно сприяла розкриттю чи припиненню злочинів, пов'язаних з незаконним обігом наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів, прекурсорів, викриттям осіб, які їх вчинили, виявленням майна, здобутого злочинним шляхом, звільняється від кримінальної відповідальності за *ст. 296 КК РК*.

Кримінальний кодекс Азербайджанської Республіки у примітці до ст. 214 «Тероризм» визначає, що особа, яка брала участь у підготовці терористичного діяння, звільняється від кримінальної відповідальності у разі, якщо, своєчасно попередить органи влади, або іншим способом надасть допомогу запобіганню подібного діяння, з умовою, що в її діяннях не має складу іншого злочину; ст. 214¹ «Фінансування тероризму» - особа, яка вчинила діяння, передбачене статтею 214¹ КК РА, яка надала допомогу в запобіганні подібного терористичного діяння шляхом своєчасного повідомлення органів влади або іншим способом, звільняється від кримінальної відповідальності за відсутності в її діянні складу іншого злочину; ст. 228 «Незаконні придбання, передача, збут, зберігання, перевезення або носіння зброї, комплектуючих деталей до неї, боєприпасів, вибухових речовин і вибухових пристроїв» - особа, яка добровільно здала предмети, зазначені у цій статті, звільняється від кримінальної відповідальності, якщо в її діях не міститься інший склад злочину; ст. 234 «Незаконні виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення, пересилання чи збут наркотичних засобів, психотропних речовин або їх прекурсорів» - особа, яка добровільно здала наркотичні засоби, психотропні речовини або їх прекурсори і активно сприяла розкриттю чи припиненню злочинів, пов'язаних з незаконним обігом наркотичних засобів, психотропних речовин або їх прекурсорів, викриттям осіб, які їх вчинили, виявленню майна, здобутого злочинним шляхом, звільняється від кримінальної відповідальності за даний злочин.

Кримінальний кодекс Грузії у примітці до ст. 223 «Створення незаконного формування, керівництво їм, членство, участь у такому формуванні або (і) здійснення іншої діяльності на користь незаконного формування» закріплено, що особа, яка добровільно припинила діяння, передбачене цією статтею, і здала предмет, зазначений у частині першій примітки до ст. 223 КК Грузії (у разі володіння ним), звільняється від кримінальної відповідальності, якщо її діяння зовсім позбавлене ознак іншого злочину.

Кримінальний кодекс Республіки Молдова у ч. 5 ст. 217 «Незаконний обіг наркотиків, етноботанічних засобів або їх аналогів не з метою відчуження» визначено, що особа, яка вчинила дії, передбачені ст. 217 або 217¹, звільняється від кримінальної відповідальності у разі, якщо вона активно сприяла виявленню або запобіганню злочину, пов'язаного з незаконним обігом наркотиків, етноботанічних засобів або їх аналогів, за допомогою явки з повинною, добровільної здачі наркотичних, психотропних речовин або їх аналогів, посилення на джерело придбання даних речовин, встановленню осіб, що сприяли вчиненню злочину, виявленню грошових коштів, майна та доходів, отриманих внаслідок вчинення злочину. Не мо-

же вважатися добровільною здачею наркотиків, етноботанічних засобів або їх аналогів вилучення даних речовин при затриманні особи, а також при здійсненні дій кримінального переслідування за їх виявлення та вилучення; ч. 6 ст. 278 «Терористичний акт» - особа, яка брала участь у підготовці терористичного акту, звільняється від кримінальної відповідальності, якщо вона своєчасним попередженням органів влади або іншим шляхом сприяла запобіганню здійсненню терористичного акту і якщо в діях цієї особи немає іншого складу злочину; ч. 3 ст. 290 «Незаконне носіння, зберігання, придбання, виготовлення, ремонт або збут зброї і боєприпасів, їх розкрадання» - особа, яка добровільно здала вогнепальну зброю або боєприпаси, які зберігалися у неї без відповідного дозволу, звільняється від кримінальної відповідальності.

Кримінальний кодекс Туркменістану у примітці до ст. 271¹ «Фінансування тероризму» містить наступне, - особа, яка вчинила злочин, передбачений цією статтею, в результаті застосування або загрози застосування до неї насильства, звільняється від кримінальної відповідальності, якщо вона своєчасно повідомила про це в органи державної влади, сприяла запобіганню і розкриттю злочину, і в її діях не міститься склад іншого злочину; ст. 275 «Створення організованої групи, злочинного співтовариства і інших злочинних структур або участь у їх діяльності» - особа, яка вчинила злочин, передбачений цією статтею, звільняється від кримінальної відповідальності, якщо вона добровільно припинила злочинні дії, сприяла запобіганню, виявленню таких, що готуються, вчиняються або вчинених злочинів, і в її діях не міститься склад іншого злочину; ст. 287 «Незаконне придбання, збут, зберігання, перевезення, пересилання чи носіння зброї, боєприпасів, вибухових речовин або вибухових пристроїв» - особа, яка добровільно здала предмети, зазначені у цій статті, звільняється від кримінальної відповідальності, якщо в її діях не міститься іншого складу злочину; ст. 292 «Незаконне виготовлення, переробка, придбання, зберігання, перевезення, пересилання наркотичних засобів або психотропних речовин з метою збуту» - особа, яка добровільно здала наркотичні засоби або психотропні речовини і активно сприяла розкриттю чи припиненню злочинів, пов'язаних з незаконним обігом наркотичних засобів або психотропних речовин, викриттям осіб, які їх вчинили, виявленням майна, здобутого злочинним шляхом, звільняється від кримінальної відповідальності за діяння, передбачені частинами першою або другою цієї статті; ст. 293 «Незаконне виготовлення, переробка, придбання, зберігання, перевезення чи пересилання наркотичних засобів або психотропних речовин без мети збуту» - особа, яка добровільно здала наркотичні засоби або психотропні речовини і активно сприяла розкриттю чи припиненню злочинів, пов'язаних

з незаконним обігом наркотичних засобів або психотропних речовин, викриттям осіб, які їх вчинили, виявленням майна, здобутого злочинним шляхом звільняється від кримінальної відповідальності за даний злочин.

Кримінальний кодекс Таджикистану у примітці до *ст. 179 «Тероризм»* містить наступні положення, - особа, яка брала участь у підготовці акту тероризму, звільняється від кримінальної відповідальності, якщо вона своєчасним попередженням органів влади або іншим способом сприяла запобіганню здійсненню акту тероризму і якщо в діях цієї особи не міститься іншого складу злочину; *ст. 187 «Організація злочинного співтовариства (злочинної організації)»* - особа, яка добровільно заявила органам влади про участь у злочинному співтоваристві (злочинній організації) і сприяла припиненню його діяльності, звільняється від кримінальної відповідальності, якщо в її діях не міститься іншого складу злочину; *ст. 195 «Незаконне придбання, передача, збут, зберігання, транспортування або носіння зброї, боєприпасів, вибухових речовин і вибухових пристроїв»* - особа, яка добровільно здала предмети, зазначені у цій статті, звільняється від кримінальної відповідальності, якщо в її діях не міститься іншого складу злочину.

Кримінальний кодекс Киргизстану у примітці до *ст. 239 «Акт тероризму»* закріплює, що особа, яка брала участь у підготовці акту тероризму, звільняється від кримінальної відповідальності за діяння, передбачені цією статтею, якщо вона своєчасним попередженням органів влади або іншим способом сприяла запобіганню акту тероризму; *ст. 248 «Створення організованої групи або участь у ній»* - особа, яка добровільно припинила участь в організованій групі і яка повідомила відповідним органам державної влади відомості, що викривають інших осіб у створенні такої групи, керівництві нею або участі у ній, звільняється від кримінальної відповідальності за участь в організованій групі; *ст. 249 «Створення злочинної організації або участь у ній»* - особа, яка добровільно припинила участь у злочинній організації і яка повідомила відповідним органам державної влади відомості, що викривають інших осіб у створенні такої організації, керівництві нею або входять до неї підрозділами або участі у ній, а також у створенні об'єднання організаторів, керівників чи інших представників організованих груп, звільняється від кримінальної відповідальності за участь у злочинній організації; *ст. 253 «Незаконний обіг зброї, боєприпасів»* - особа, яка добровільно здала предмети, зазначені у цій статті, звільняється від кримінальної відповідальності за діяння, передбачене цією статтею; *ст. 254 «Незаконне виготовлення зброї»* - особа, яка добровільно здала предмети, зазначені у цій статті, звільняється від кримінальної відповідальності за діяння, передбачені цією статтею; *ст. 267 «Незаконне виготовлення на-*

ркотичних засобів, психотропних речовин і їх аналогів з метою збуту» - особа, яка вчинила злочин, передбачений цією статтею, яка добровільно здала наркотичні засоби, психотропні речовини або їх аналоги і активно сприяла розкриттю чи припиненню злочинів, пов'язаних з незаконним обігом наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів, викриттям осіб, які їх вчинили, виявленням майна, здобутого злочинним шляхом, звільняється від кримінальної відповідальності за діяння, передбачене цією статтею.

Кримінальний кодекс Республіки Вірменія у ч. 4 ст. 217 «Тероризм» визначає, що особа, яка брала участь у підготовці акту тероризму, звільняється від кримінальної відповідальності, якщо вона своєчасним повідомленням органам влади або іншим способом сприяла припиненню акту тероризму і якщо її дії не містять іншого складу злочину; ч. 4 ст. 223 «Створення злочинного співтовариства або участь у злочинному співтоваристві» - особа, яка добровільно заявила державним органам про створення ним злочинного співтовариства, або про керівництво злочинним співтовариством, або про участь у злочинному співтоваристві, і сприяла припиненню його діяльності, звільняється від кримінальної відповідальності, якщо її дії не містять іншого складу злочину; ч. 5 ст. 235 «Незаконні придбання, збут, зберігання, перевезення або носіння зброї, боєприпасів, вибухових речовин або вибухових пристроїв» - особа, яка добровільно здала предмети, зазначені у цій статті, звільняється від кримінальної відповідальності, якщо її дії не містять іншого складу злочину; ч. 4 ст. 236 «Незаконне виготовлення зброї» - особа, яка добровільно здала предмети, зазначені у цій статті, звільняється від кримінальної відповідальності, якщо її дії не містять іншого складу злочину; ч. 6 ст. 266 «Незаконний обіг наркотичних засобів або психотропних речовин з метою збуту» - особа, яка добровільно здала наркотичні засоби або психотропні речовини, звільняється від кримінальної відповідальності за незаконні виготовлення, переробку, придбання, зберігання, перевезення чи пересилання або незаконний збут наркотичних засобів або психотропних речовин.

Тож, варто зазначити, що в Кримінальному кодексі України йдеться про транснаціональну злочинність лише в одній статті – ч. 5 ст. 143 КК «Порушення встановленого законом порядку трансплантації анатомічних матеріалів людини», де визначено як особливо кваліфікуючу ознаку - порушення встановленого законом порядку застосування трансплантації анатомічних матеріалів людини, що спричинило істотну шкоду здоров'ю потерпілого. Однак, роз'яснення щодо транснаціональних організацій, які займаються незаконною трансплантацією анатомічних матеріалів людини не дається.

3. МІЖНАРОДНІ СУБ'ЄКТИ БОРОТЬБИ З ОРГАНІЗОВАНИМИ ЗЛОЧИННИМИ ГРУПАМИ, ЗЛОЧИННИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ АБО ЗЛОЧИННОЮ СПІЛЬНОТОЮ

Сучасний світ внаслідок взаємопроникнення інформації, ресурсів, традицій та культур зазнає змін, що стосуються в тому числі і організованої злочинності. Такими тенденціями стурбовані уряди майже всіх країн та міжнародні організації. Сьогодні на міжнародній арені існують різні платформи та суб'єкти, однією із функцій яких є протидія організованій злочинності. Досліджуючи питання протидії організованій злочинності не можна оминати питання корупції, тероризму, кіберзлочинності чи видів діяльності, що є прибутковими для злочинних структур. Незважаючи на велику кількість існуючих інституцій щодо боротьби з міжнародною організованою злочинністю, їх координація та взаємодія потребує суттєвого удосконалення.

Особливості національного законодавства, процедурні складності, суперництво чи протистояння між окремими країнами, роблять процес міжнародного співробітництва іноді складним та повільним. На відмінну від діяльності державних органів та міжнародних інституцій, організована злочинність як на національному рівні, так і міжнародному, має більш високу оперативність дій та пристосованість до зовнішніх умов й, відповідно, меншу «обтяженість» процедурами узгодження. На необхідності укріплення міжнародного співробітництва в сфері боротьби з транснаціональною організованою злочинністю та «мінімізації ризиків дублювання» неодноразово наголошується представниками міжнародних інституцій та правоохоронних органів.

У відповідності до Конвенції ООН проти транснаціональної організованої злочинності міжнародне співробітництво в сфері боротьби із організованою злочинністю здійснюється у таких основних напрямках:

1) міжнародне співробітництво з метою конфіскації (ст. 13 Конвенції ООН проти транснаціональної організованої злочинності);

2) екстрадиція (видача) (ст. 16 Конвенції ООН проти транснаціональної організованої злочинності);

3) передача засуджених осіб (ст. 17 Конвенції ООН проти транснаціональної організованої злочинності);

4) взаємна правова допомога (ст. 18 Конвенції ООН проти транснаціональної організованої злочинності);

5) спільні розслідування (ст. 19 Конвенції ООН проти транснаці-

ональної організованої злочинності).

Згідно ст. 27 Конвенції ООН проти транснаціональної організованої злочинності співробітництво між правоохоронними органами здійснюється завдяки можливість укладання двосторонніх або багатосторонніх угод чи домовленостей про безпосереднє співробітництво і стосується передусім обміну інформацією та координації заходів.

В цьому розділі буде визначено окремі суб'єкти міжнародної взаємодії у боротьбі із організованою злочинністю, їх основні функції, що дозволяють правоохоронним органам здійснювати обмін інформацією, отримувати допомогу або брати спільну участь у окремих заходах.

Статтею 1 Статуту ООН до мети цієї організації відносяться підтримання міжнародного миру та безпеки, здійснювати міжнародне співробітництво у вирішенні міжнародних проблем економічного, соціального, культурного та гуманітарного характеру.

В складі ООН у 1997 році заснована спеціалізована установа - **Управління ООН з наркотиків і злочинності (УНЗ ООН, UNODC - United Nations Office on Drugs and Crime, вебсайт: unodc.org)**. Місія УНЗ ООН полягає у сприянні глобальному миру та безпеці, правам людини та розвитку, шляхом убезпечення світу від наркотиків, злочинності, корупції та тероризму.

Відповідно до Стратегії УНЗ ООН на 2021 - 2025 роки основними тематичними напрямками є наступні.

1. Світова проблема наркотиків:

- поліпшення профілактики, лікування та догляду;
- ефективні заходи кримінального правосуддя по боротьбі з торгівлею людьми;
- більш широкий доступ до контрольованих ліків для тих, хто їх потребує;
- стійкі альтернативи вирощуванню заборонених наркотиків;
- зміцнення міжнародного співробітництва між правоохоронними органами;
- краще розуміння і моніторинг незаконних ринків наркотиків.

2. Організована злочинність:

- ефективні правові рамки для боротьби з транснаціональною організованою злочинністю;
- поліпшення розслідування і судового розгляду кримінальних справ, а також допомога потерпілим;
- більш ефективні заходи реагування на кіберзлочини;
- більш ретельний і своєчасний аналіз і моніторинг тенденцій.

3. Корупція і економічна злочинність:

- зміцнення правової, політичної та інституційної бази для протидії корупції;
- розширення співпраці між установами на місцевому, національному та міжнародному рівнях з метою запобігання корупції та боротьби з нею;
- прискорене запровадження рекомендацій механізму огляду Конвенції ООН проти корупції.

4. Тероризм:

- ефективні і підзвітні заходи кримінального правосуддя у відповідь на тероризм;
- розширення міжнародного співробітництва в боротьбі з тероризмом і його фінансуванню;
- застосування відповідних прав людини заходів для запобігання тероризму і захисту його жертв;
- більш досконалі програми щодо запобігання насильницького екстремізму, який може привести до тероризму, і боротьбі з ним.

5. Попередження злочинності і кримінальне правосуддя:

- розширений доступ до правосуддя для всіх, особливо для найбільш уразливих;
- ефективне попередження злочинності, засноване на спільності та знаннях;
- більш ефективно запобігання насильству і розширення доступу до правосуддя з урахуванням гендерних аспектів;
- посилене запобігання насильству щодо дітей та реагування на нього;
- реформи щодо забезпечення безпечного та гуманного утримання взятих під варту.

УНЗ ООН розроблено Програму по складанню прохань про надання взаємної правової допомоги (Програма взаємної правової допомоги) (електронна адреса: <https://www.unodc.org/unodc/ru/organized-crime/international-cooperation-tools.html>). Програму розроблено для надання допомоги фахівцям в галузі кримінального правосуддя в оперативному складанні прохань про надання взаємної правової допомоги, що сприяє розширенню співробітництва між державами і прискоренню реагування на такі прохання. Інструмент являє собою окремий додаток на основі HTML, здатний працювати на мобільних і комп'ютерних пристроях. Додаток служить керівництвом для фахівців в галузі кримінального правосуддя на кожному етапі процесу складання запитів взаємну правову допомогу і надає всю необхідну інформацію.

УНЗ ООН для сприяння розповсюдженню інформації щодо ім-

плементатії Конвенції ООН проти транснаціональної організованої злочинності та трьох протоколів до неї розроблено портал управління знаннями SHERLOC (Обмін електронними ресурсами та законами про злочинність) (електронна адреса: <https://sherloc.unodc.org/cld/v3/sherloc/>).

Також УНЗ ООН запроваджено ініціативу «Освіта для правосуддя» (E4J) (електронна адреса: <https://www.unodc.org/e4j/ru/index.html>), що спрямована на запобігання злочинності та просування культури законності у вигляді освітніх заходів, призначених для початкового, середнього та вищого рівнів. Ці заходи допомагають педагогам навчити наступне покоління краще розуміти і вирішувати проблеми, які можуть підірвати верховенство закону, і спонукають учнів брати активну участь в житті своїх громад і майбутніх професій в цьому відношенні. Набір продуктів і заходів для початкової та середньої школи був розроблений в партнерстві з ЮНЕСКО.

В рамках ініціативи «Освіта для правосуддя» (E4J) УНЗ ООН спільно з вченими створило і спільно розробило серію рецензованих університетських модулів і інших інструментів, щоб допомогти їм у викладанні деяких з найбільш серйозних загроз сучасності. Зокрема, E4J спрямований на підтримку викладачів і вчених вищих навчальних закладів в їх зусиллях по передачі знань і формування більш глибокого розуміння питань, пов'язаних з верховенством закону, з упором на предметні галузі попередження злочинності та кримінального правосуддя, боротьбу із корупцією, організованою злочинністю, торгівлею людьми і незаконним ввезенням мігрантів, вогнепальної зброї, кіберзлочинність, злочини проти дикої природи, боротьбу з тероризмом, а також сумлінність і етика.

Інтерпол (електронна адреса: <https://www.interpol.int/>) - міжнародна організація кримінальної поліції, міждержавна організація, що об'єднує 194 країни-члена. Вступ України до Інтерполу відбувся на підставі постанови Кабінету Міністрів України «Про вступ України до Інтерполу» від 30.09.1992 року № 555 шляхом подачі відповідної заявки від імені Уряду України про її вступ до цієї організації.

Постановою Кабінету Міністрів України № 220 від 25.03.1993 року «Про Національне центральне бюро Інтерполу» визначено, що «взаємодія правоохоронних органів України з компетентними органами зарубіжних держав щодо вирішення питань боротьби із злочинністю, що має транснаціональний характер або виходить за межі країни, здійснюється лише через Національне центральне бюро Інтерполу». Як Національне центральне бюро Інтерполу в Україні виступає Національна поліція.

Інтерпол має кілька проектів, що стосуються боротьби із організованою злочинністю. Проект «Fortaleza» зосереджений на кримінальних структурах, які беруть свій початок в Латинській Америці, але мають глобальний вплив. Проект «Millennium» допомагає країнам ідентифікувати людей і компанії, які стоять за транснаціональною євразійською організованою злочинністю. Проект «I-CAN» - трирічна (2020-2023 рр.) ініціатива, яка об'єднує окремі країни для переходу на новий рівень багатостороннього співробітництва поліції в боротьбі з «Ндрангета». Він координує міжнародний правоохоронний підхід, використовуючи можливості і аналітичні інструменти Інтерполу для обміну досвідом, розвіданими і передовим досвідом. Цей проект, фінансований Департаментом громадської безпеки Італії, сприяє підвищенню обізнаності та розуміння в усьому світі про «Ндрангета» і їх способи роботи, перетворюючи розвідувальні дані в арешти і руйнуючи її мережі та операції. Проект «АОС (Asian Organized Crime)» (Азіатська організована злочинність) спрямований на боротьбу з цими складними і широко поширеними злочинними мережами. Проект являє собою форум, на якому правоохоронні органи всього світу можуть обмінюватися розвідувальними даними і досвідом. Азіатсько-Тихоокеанська група експертів з організованої злочинності проводить регулярні зустрічі для обміну інформацією про останні тенденції в області злочинності і методах роботи, а також для управління спільними операціями.

На цей час Україна також входить до FATF (Група з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей) в частині членства в Комітеті експертів з оцінки заходів протидії відмиванню грошей (MONEYVAL) та спостерігача в Євразійській групі з протидії легалізації злочинних доходів та фінансування тероризму (EAG).

FATF (електронна адреса: <https://www.fatf-gafi.org/>) - це міжурядова організація з нагляду за відмиванням грошей і фінансуванням тероризму, а також орган, який встановлює міжнародні стандарти, спрямовані на запобігання цієї незаконної діяльності та шкоди, яку вона завдає суспільству.

Комітет експертів з оцінки заходів щодо боротьби з відмиванням грошей і фінансуванням тероризму (MONEYVAL) (електронна адреса: <https://www.coe.int/en/web/moneyval/home>) є постійним наглядовим органом Ради Європи, якому доручено оцінювати відповідність основним міжнародним стандартам щодо протидії відмиванню грошей і фінансуванню тероризму та ефективність їх реалізації, а також вироблення рекомендацій національним урядам щодо необхідних поліпшень їх систем.

З 01.01.2006 року Україна є членом GRECO (Група держав

Ради Європи проти корупції) (електронна адреса: <https://www.coe.int/en/web/greco>). Це міжнародна організація, створена Радою Європи в 1999 році, основною метою якої є допомога країнам-учасникам у боротьбі з корупцією. GRECO встановлює антикорупційні стандарти (вимоги) і контролює відповідність практики цим стандартам. Група допомагає виявити недоліки в національній антикорупційній політиці і пропонує необхідні законодавчі, інституційні або оперативні заходи.

Європол (Європейський поліцейський офіс) (електронна адреса: <https://www.europol.europa.eu/>) – правоохоронний орган Європейського союзу, завданнями якого є координація роботи національних служб у боротьбі з міжнародною організованою злочинністю і поліпшення інформаційного обміну між національними поліцейськими службами. Європол має місію підтримувати держави-члени в запобіганні та боротьбі з усіма формами серйозної міжнародної та організованої злочинності, кіберзлочинності і тероризму.

Європол має шість цінностей, що визначають культуру діяльності цієї організації:

- сервіс (результативна допомога);
- чесність (послідовність та повага);
- підзвітність (відповідальність за власні дії);
- ініціативність (активність дій та пропозицій у вирішенні питань);
- партнерство (довірчі відносини з усіма партнерами по співробітництву);
- різноманіття (підтримання умов рівних можливостей для розвитку та участі).

Для досягнення мети своєї діяльності Європол має п'ять стратегічних пріоритетів:

1. Стратегічний пріоритет № 1 – бути інформаційним центром Європейського Союзу з кримінальних справ. Полягає у акумулюванні інформації та забезпечення доступу до неї основних її споживачів-партнерів, розширенні можливостей доступу до партнерів та джерел інформації, запровадженні нових методів та технологій.

2. Стратегічний пріоритет № 2 – забезпечення гнучкої оперативної підтримки. Запровадження досвіду спільних дій та апробованих моделей оперативної підтримки заходів щодо нейтралізації терористичних мереж та організованих злочинних груп, розширення аналітичних можливостей.

3. Стратегічний пріоритет № 3 – бути платформою для європейських поліцейських рішень. Полягає у посередництві в сфері знань, досвіду, взаємного навчання та підготовки, розробці стандартів аналізу та

удосконалення аналітичних продуктів та послуг.

4. Стратегічний пріоритет № 4 – бути в авангарді інновацій та досліджень правоохоронних органів. Полягає у формуванні центру забезпечення контактування в сфері інновацій та нових рішень проблем в сфері правоохоронної діяльності, створення мереж інновацій, адаптованих під потреби держав-членів ЄС.

5. Стратегічний пріоритет № 5 – бути зразковою правоохоронною організацією в ЄС. Полягає у тісному співробітництві зі своїми партнерами з дотриманням високих стандартів управління та забезпечення власної підзвітності.

Співробітництво України та Європолу здійснюється на підставі Угоди між Україною та Європейським поліцейським офісом про оперативне та стратегічне співробітництво, яку ратифіковано Законом № 2129-VIII від 12.07.2017 р. Відповідно до Додатку I до цієї угоди компетенція Європолу поширюється на боротьбу з організованою злочинністю, тероризмом та іншими формами тяжких злочинів і зачіпають дві або більше держави-члени у такий спосіб, що потребує спільного підходу держав-членів, зважаючи на масштаб, значущість та наслідки таких злочинів.

До таких форм тяжких злочинів належать:

- незаконний обіг наркотиків;
- нелегальна діяльність, пов'язана з відмиванням коштів;
- злочин, пов'язаний з ядерними та радіоактивними речовинами;
- нелегальне перевезення іммігрантів;
- торгівля людьми;
- злочин, пов'язаний з автотранспортними засобами;
- вбивство, заподіяння тяжких тілесних ушкоджень;
- нелегальна торгівля людськими органами і тканинами;
- викрадення людей, незаконне обмеження свободи та взяття заручників;
- расизм та ксенофобія;
- організоване пограбування;
- нелегальна торгівля предметами, що становлять культурну цінність, зокрема антикваріатом та виробами мистецтва;
- обман та шахрайство;
- рекет та вимагання;
- підробка продукції та її піратське розповсюдження;
- підробка адміністративних документів та їх незаконний обіг;
- підробка грошових знаків та платіжних засобів;
- злочин з використанням комп'ютера;

- корупція;
- нелегальна торгівля зброєю, боєприпасами та вибухівкою;
- нелегальна торгівля видами тварин, які перебувають під загрозою зникнення;
- нелегальна торгівля видами рослин, які перебувають під загрозою зникнення, та їхніх підвидів;
- злочин проти навколишнього середовища;
- нелегальна торгівля гормональними речовинами та іншими стимуляторами росту.

Стосовно зазначених вище форм злочинів для цілей вищевказаної Угоди застосовується така термінологія:

– **«злочин, пов’язаний з ядерними та радіоактивними речовинами»** означає кримінальні правопорушення, перелічені в статті 7(1) Конвенції про фізичний захист ядерного матеріалу та ядерних установок, яку підписано в м. Відень та м. Нью-Йорк 3 березня 1980 року та яка стосується ядерних та/або радіоактивних матеріалів, визначених у статті 197 Договору про створення Європейського співтовариства з атомної енергії та Директиві Ради 96/29/Euratom від 13 травня 1996 року, яка визначає основні стандарти безпеки захисту здоров’я працівників та населення від небезпеки іонізованого випромінювання;

– **«нелегальне перевезення іммігрантів»** означає діяльність, що має на меті навмисне сприяння з метою отримання фінансових прибутків в’їздові на територію держав-членів, проживанню або працевлаштуванню на ній усупереч правилам та умовам, які застосовуються на їхніх територіях;

– **«торгівля людьми»** означає набір, транспортування, передачу, переховування або прийняття осіб шляхом погрози або застосування насильства чи інших форм примушування, викрадення, шахрайства, введення в оману, зловживання владою або вразливого стану особи/осіб, або надання чи отримання грошових виплат або винагороди за згоду особи, яка має контроль над іншою особою, з метою експлуатації. Експлуатація, щонайменше, включає проституцію чи інші форми сексуальної експлуатації, виробництво, торгівлю та розповсюдження матеріалів, що містять дитячу порнографію, примусову працю чи надання послуг, рабство чи діяльність, подібну до рабства, каторжні роботи або видалення органів;

– **«злочин, пов’язаний з автотранспортними засобами»** означає викрадення або незаконне привласнення автотранспортних засобів, вантажних автомобілів, напівпричепів, вантажу вантажних автомобілів або напівпричепів, автобусів, мотоциклів, фургонів та автотранс-

портних засобів сільськогосподарського призначення, спеціальної автотранспортної техніки, запчастин до таких автотранспортних засобів, а також отримання та приховування таких об'єктів;

– **«нелегальна діяльність, пов'язана з відмиванням коштів»** означає злочини, перелічені у статті 6(1)-(3) Конвенції Ради Європи про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом, яку підписано в м. Страсбург 8 листопада 1990 року;

– **«незаконний обіг наркотиків»** означає кримінальні правопорушення, перелічені в статті 3(1) Конвенції Організації Об'єднаних Націй про боротьбу проти незаконного обігу наркотичних засобів і психотропних речовин від 20 грудня 1988 року та в положеннях, якими внесено поправки до цієї Конвенції або які її замінюють.

На території Європейського Союзу діють ще кілька організацій, що забезпечують співробітництво у сфері боротьби із організованою злочинністю. Серед зазначених можна назвати Європейську судову мережу (EJN), Євроюст, Європейське бюро по боротьбі з шахрайством (OLAF).

Європейська судова мережа (EJN) (електронна адреса: https://www.ejn-crimjust.europa.eu/ejn/EJN_Home.aspx) - це мережа національних контактних пунктів для сприяння співробітництву судових органів у кримінальних справах. EJN складається з контактних пунктів в державах-членах, призначених кожною державою-членом з числа центральних органів, які відповідають за міжнародне судове співробітництво, і судових органів або інших компетентних органів, наділених особливими обов'язками в галузі міжнародного судового співробітництва. Основна роль контактних пунктів EJN, як «активних посередників», полягає в сприянні судової співпраці у кримінальних справах між державами-членами ЄС, особливо в діях по боротьбі з формами серйозної злочинності. З цією метою вони допомагають встановити прямі контакти між компетентними органами та надають правову і практичну інформацію, необхідну для підготовки ефективного запиту про співпрацю в судовій сфері або для поліпшення співпраці в судовій сфері в цілому. Контактні особи EJN беруть участь в проведенні тренінгів по співробітництву в судовій сфері та сприяють їх організації. Серед контактних осіб EJN кожна держава-член призначила національного кореспондента, який виконує координуючу роль. У кожній державі-члені є також кореспондент по інструментах, який забезпечує надання і оновлення інформації на веб-сайті EJN, включаючи електронні інструменти EJN. EJN має секретаріат, розташований в Євроюсті в Гаазі, який відповідає за адміністрування EJN. Секретаріат EJN забезпечує функціонування і

безперервність мережі.

Євроюст, Агентство Європейського Союзу зі співробітництва в галузі кримінального правосуддя, (електронна адреса: <https://www.eurojust.europa.eu/>) являє собою центр, розташований в Гаазі, Нідерланди, де національні судові органи тісно співпрацюють в боротьбі з серйозною організованою транскордонною злочинністю. Роль Євроюсту полягає в тому, щоб зробити Європу більш безпечним місцем, координуючи роботу національних властей - як держав-членів ЄС, так і третіх держав - з розслідування і переслідування транснаціональної злочинності. Кожна держава-член ЄС направляє свого національного члена в Євроюст. Євроюст створив міжнародну мережу, яка надає прокурорам по всьому Європейському Союзу доступ до більш ніж 50 юрисдикцій по всьому світу. Агентство підписало угоди про співпрацю з десятком держав, що не входять в ЄС, деякі з яких направили в Євроюст прокурорів зі зав'язків для роботи над справами зі своїми колегами. Євроюст також тісно співпрацює з іншими агентствами і партнерами ЄС, які підтримують різні етапи процесу кримінального правосуддя, включаючи правоохоронні органи та органи по боротьбі з шахрайством.

Європейське бюро по боротьбі з шахрайством (OLAF) (електронна адреса: <https://ec.europa.eu/anti-fraud/>) - єдиний орган ЄС, уповноважений виявляти, розслідувати і припиняти шахрайство з використанням коштів ЄС. Місія OLAF полягає в:

- проведенні незалежних розслідувань шахрайства і корупції за участю засобів (коштів) ЄС, щоб гарантувати, що гроші всіх платників податків ЄС доходять до проектів, які можуть створити робочі місця і забезпечити зростання в Європі;
- сприянні зміцненню довіри громадян до інститутів ЄС шляхом розслідування серйозних проступків з боку співробітників ЄС і членів інститутів ЄС;
- розробці розумної політики ЄС по боротьбі з шахрайством.

Національним контактним пунктом для України, який діє як центральний контактний пункт між іншими компетентними органами України та Європолем визначено відділ по взаємодії з Європолем Національної поліції України.

Компетентними органами в Україні, які згідно з національним законодавством відповідають за запобігання та боротьбу з кримінальними правопорушеннями, зазначеними в Угоді між Україною та Європейським поліцейським офісом про оперативне та стратегічне співробітництво є:

1. Національна поліція України;
2. Міністерство внутрішніх справ України;
3. Адміністрація Державної прикордонної служби України;
4. Головний Департамент по боротьбі з організованою злочинністю та корупцією Служби безпеки України;
5. Державна фіскальна служба України;
6. Державна служба фінансового моніторингу України;
7. Національне антикорупційне бюро України;
8. Генеральна прокуратура України.

Таким чином сучасний світ має досить розгалужену мережу органів та організацій, що залучені до боротьби з організованою злочинністю на міжнародному (транснаціональному, транскордонному) рівні. Система цих органів побудована як по територіальному, так і предметному принципу. Взаємодія з ними національними правоохоронними органами здійснюється за угодами, які укладаються між цими організаціями та національними правоохоронними органами чи урядами. Розширення міжнародного співробітництва дозволяє більш оперативно реагувати на зміни злочинного середовища та мати більш об'єктивну інформацію про процеси та явища, що відбуваються в ньому, а також визначати більш ефективні заходи та засоби нейтралізації злочинних організацій.

4. ПІДХОДИ ТА МЕТОДОЛОГІЯ МІЖНАРОДНОЇ БОРОТЬБИ З ОРГАНІЗОВАНИМИ ЗЛОЧИННИМИ ГРУПАМИ, ЗЛОЧИННИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ АБО ЗЛОЧИННОЮ СПІЛЬНОТОЮ

Сучасна організована злочинність як на національному, так і міжнародному рівні, конкурує з державними й соціальними інституціями за вплив не тільки на економічні, а й соціальні та політичні процеси. А. Алесіна, С. Пікколо та П. Пінотті вже звертали увагу на використання злочинними організаціями насилля як способу впливу на результати виборів та поведінку політиків. Д. Діккі вказував на те, що представники організованої злочинності «ніколи не відгороджувалася від змін, вони просто ставили собі за мету, спрямувати їх необхідне русло». М. Наїм ще у 2012 році зауважував, що світова криза стала «благом для транснаціональних злочинців», оскільки злочинні організації через слабку економіку могли скуповувати потенційно вигідні, але фінансово слабкі компанії за вигідним цінами, а також залучити до злочинних організацій експертів в різних сферах, що стали безробітними внаслідок вивільнення.

Завдяки розвитку технологій, засобів комунікації та обміну інформацією і знаннями, злочинні організації не тільки отримали більше можливостей для обміну «злочинним досвідом», а й стали отримувати такий досвід від терористичних організацій, з якими вони все більше починають співробітничати або перетворюватись одна в одну. Так, 31 березня 2021 року Комітет Міністрів прийняв розроблені Комітетом Ради Європи по боротьбі із тероризмом (CDCT) «Керівні принципи», що містять рекомендації країнам-членам щодо попередження та протидії тероризму. В цьому документі зазначено, що тероризм і транснаціональна організована злочинність які традиційно розглядалися як дві глобальні загрози з різними цілями і інтересами, стали проявляти тенденції до оперативного зближення, що призводить до їх співпраці і співіснування, оскільки кожна з них отримала користь з методів роботи один одного, а певні терористичні групи трансформуються в організовані злочинні групи і навпаки, і межа між ними часто є нечіткою. Серед напрямів, на яких рекомендовано зосередити увагу країнам-членам, у цьому документі зазначено наступні.

1. *Правові інструменти та основи.* Відповідність національного законодавства регіональним та міжнародним документам.

2. *Моніторинг/розвідка.* Розробка та впровадження спеціальних інструментів розслідування, використання інформації з місць позбав-

лення волі, даних фінансової розвідки, використання нових методів збирання інформації.

3. *Розслідування.* Використання спеціальних методів розслідування під контролем суду та інших уповноважених органів із дотриманням прав людини та основоположних свобод.

4. *Матеріальне кримінальне право.* Удосконалення використання національного кримінального законодавства відносно тероризму та організованої злочинності, запровадження караності будь-якої участі організованої злочинності у терористичній діяльності чи діях щодо сприяння тероризму.

5. *Захист свідків, співробітників правосуддя та викривачів.*

6. *Повернення активів.*

7. *Корупція.*

8. *Місця позбавлення волі (тюрми).* Попередження радикалізації та насильницького екстремізму, недопущення обміну досвідом між терористами та організованими злочинними організаціями, активізація програм реабілітації та реінтеграції.

9. *Потенціал.* Забезпечення спеціалізації співробітників поліції, прокурорів, суддів що беруть участь у боротьбі з тероризмом та організованою злочинністю.

10. *Боротьба із незаконним обігом зброї.*

11. *Співробітництво та координація на національному та міжнародному рівнях.*

12. *Дослідження.* Заохочення проведення досліджень в сфері тероризму та транснаціональної організованої злочинності для кращого їх розуміння.

Європол, як правоохоронний орган ЄС має значний досвід у боротьбі із транснаціональною організованою злочинністю. Для визначення загроз, планування заходів їх нейтралізації в ЄС запроваджено цикл щодо серйозної і організованою злочинності (EU POLICY CYCLE – EMPACT). Цикл забезпечує основу, яка об'єднує правоохоронні органи держав-членів, Європол і широке коло багатопрофільних партнерів в боротьбі з серйозною і організованою злочинністю. Він переводить стратегічні цілі на європейському рівні в конкретні оперативні дії проти серйозної і організованою злочинності. Цей цикл є методологією, прийнятою Європейським союзом в 2010 році для усунення найбільш серйозних кримінальних загроз, з якими стикається ЄС. Кожен цикл триває чотири роки і оптимізує координацію і співпрацю з пріоритетів в області злочинності, узгодженим усіма державами-членами. Протягом циклу всім зацікавленим службам і зацікавленим сторонам на національному рівні та рівні ЄС пропонується виділити ресурси і взаємно посилити зу-

силля. Також відслідковуються виникаючі загрози, щоб з ними можна було ефективно боротися. Здійснення такого підходу дозволяє залучати до ефективної співпраці такі суб'єкти:

- правоохоронні органи;
- інші агентства ЄС;
- інституції ЄС
- треті сторони.

27 березня 2017 року Рада вирішила продовжити цикл політики ЄС стосовно організованої та серйозної міжнародної злочинності на період 2018-2021 років. На цей період Радою ЄС були визначені наступні пріоритети.

1. Кіберзлочинність. Боротьба з кіберзлочинністю, шляхом зриву злочинної діяльності, пов'язаної з атаками на інформаційні системи, особливо тих, які використовують бізнес-модель «Злочинність як послуга» та сприяють злочинності в Інтернеті, боротьба із сексуальним насильством над дітьми та сексуальною експлуатацією, включаючи виробництво та розповсюдження матеріалів, що стосуються жорстокого поводження з дітьми, боротьба із шахрайством та підробкою безготівкових платіжних засобів, включаючи масштабне шахрайство з платіжними картками, тощо.

2. Розповсюдження наркотиків. Боротьба проти діяльності організованих злочинних груп (далі - ОЗГ), які беруть участь в оптовій торгівлі каннабісом, кокаїном та героїном до ЄС, нейтралізація злочинних мереж, пов'язаних з торгівлею та розповсюдженням різних видів наркотиків на території ЄС, зменшення виробництва синтетичних наркотиків та нових психоактивних речовин в ЄС тощо.

3. Сприяння нелегальній міграції. Боротьба проти діяльності ОЗГ, які сприяють нелегальній імміграції, надаючи послуги з сприяння нелегальним мігрантам уздовж основних міграційних шляхів, що перетинають зовнішній кордон ЄС та всередині ЄС, зокрема, зосереджуючись на тих, чий методи загрожують життю людей, або тих, які пропонують свої послуги в Інтернеті чи здійснюють підробку документів як частину своєї бізнес-моделі.

4. Організована майнова злочинність. Боротьба з організованою майновою злочинністю, з концентрацією на зриві діяльності високомобільних ОЗГ, що здійснюють організовані крадіжки та крадіжки по всьому ЄС.

5. Торгівля людьми. Боротьба торгівлею людьми в ЄС для всіх форм експлуатації, включаючи сексуальну та трудову експлуатацію, а також усіх форм торгівлі дітьми.

6. Шахрайство з акцизом та ПДВ. Зменшення (підрив) можливостей

ОЗГ та спеціалістів, які займаються шахрайством з акцизами та ПДВ.

7. *Незаконний обіг вогнепальної зброї.* Боротьба з ОЗГ, причетних до незаконного обігу, розповсюдження та використання вогнепальної зброї.

8. *Екологічна злочинність.* Боротьба з ОЗГ, причетними до екологічних злочинів, зокрема дикої природи та незаконного обігу відходів.

9. *Кримінальні фінанси та відмивання грошей.* Боротьба з кримінальними фінансами та відмиванням грошей, сприяння поверненню активів з метою ефективною конфіскації кримінального прибутку ОЗГ, з приділенням особливої уваги синдикатам з відмивання грошей, що пропонують послуги з відмивання грошей іншим ОЗГ та тим, хто широко використовує нові методи платежів для відмивання злочинних доходів.

10. *Шахрайство з документами.* Боротьба з шахрайством із документами в ЄС, особливо щодо ОЗГ, які беруть участь у виробництві та наданні шахрайських та неправдивих документів іншим злочинцям.

Цикл щодо серйозної і організованою злочинності в ЄС (POLICY CYCLE) складається з чотирьох етапів (кроків) (Див. Рис. 4.1).

Рис. 4.1

*Цикл щодо серйозної і організованою злочинності в ЄС
(EU POLICY CYCLE – EMPACT)*

Крок 1: Оцінка загрози серйозної та організованої злочинності (SOCTA - Serious and organised crime threat assessment).

SOCTA, розроблений Європол, включає набір рекомендацій, заснованих на глибокому аналізі основних загроз злочинності, з якими стикається ЄС. SOCTA грає ключову роль в політичному циклі ЕМРАСТ. При підготовці поточного SOCTA (2018-2021) Європол проаналізував тенденції та закономірності в поточних даних про злочинність, а також проаналізував середовище на наявність інших факторів, які можна очікувати протягом чотирьох років поточного циклу будуть впливати на вчинення злочинів та здатність правоохоронних органів щодо їх припинення. Це забезпечує основу для прогнозу майбутніх загроз внутрішній безпеці ЄС. Аналіз, що лежить в основі розробки пріоритетів, також підтримує планування оперативних дій. Фактично на цьому кроці аналізуються суб'єкти (учасники) організованої злочинності (організовані злочинні групи, злочинні мережі, кримінальні експерти), способи їх дій (технології, корупція тощо), види активності (ринки, сфери діяльності) на підставі чого визначаються пріоритети майбутньої діяльності Європолу та інших зацікавлених осіб.

Крок 2: Стратегічні плани.

Європол розробив багаторічні стратегічні плани (MASP - multi-annual strategic plans) на основі пріоритетів, визначених у кроці 1, з метою визначення стратегічних цілей протидії кожній загрозі. Фактично за допомогою цих планів визначають цілі та очікувані результати діяльності правоохоронних органів ЄС.

Крок 3: Європейська мультидисциплінарна платформа проти кримінальних загроз (ЕМРАСТ).

Проекти, передбачені програмою ЕМРАСТ, встановлюють оперативні плани дій (OAP - operational action plans) для боротьби зі злочинністю у районах, яким було призначено пріоритет ЕМРАСТ. Оперативні плани передбачають (встановлюють) щодо кожного завдання країну-члена та організації ЄС, які будуть координовано працювати над ним. Тобто визначають завдання та виконавців оперативних планів.

Крок 4: Оцінка.

Інформація про OAP надходить до Європолу через його безпечну систему SIENA для аналізу. Розвідка, отримана в результаті цих розслідувань, дає інформаційні огляди Постійному комітету з питань оперативного співробітництва у сфері внутрішньої безпеки (COSI - Standing Committee on Operational Cooperation on Internal Security). COSI складається з високопоставлених чиновників з Міністерства внутрішніх справ і/або юстиції кожної держави-члена ЄС, а також представників Комісії та EEAS (Європейська служба зовнішніх зв'язків). Європол, Євроюст,

Фронтекс (Європейське агентство з охорони зовнішніх кордонів країн-членів Європейського Союзу), CEPOL (Європейський поліцейський коледж) та інші відповідні органи можуть бути запрошені на зустріч в якості спостерігачів. Огляди проводяться, серед іншого, на основі оцінки загрози серйозної та організованої злочинності Європолу (SOCTA), яка оцінює зусилля по боротьбі зі злочинами у пріоритетних сферах EMPACT. На основі своїх оглядів COSI може рекомендувати коригування в межах однієї або другої сфери.

На сайті Європолу можна ознайомитись із друкованою або онлайн версією Оцінки загроз серйозної та організованої злочинності (SOCTA) за відповідний період. У висновках SOCTA 2017 (опублікування SOCTA 2021 анонсовано на 12.04.2021 року) зазначено, що серйозна та організована злочинність є ключовою загрозою безпеці ЄС.

Злочинні групи та окремі злочинці продовжують щороку отримувати багатомільярдний прибуток від своєї діяльності в ЄС. Деякі частини ландшафтів серйозної та організованої злочинності в ЄС різко змінилися за останні роки - значною мірою завдяки технологічному прогресу, який мав глибокий вплив на суспільство та економіку в цілому. Технологія є ключовим компонентом більшості, якщо не всіх, злочинних дій, що здійснюються організованими злочинними групами в ЄС, і забезпечують організовану злочинність з безпрецедентною мірою гнучкістю. Ця гнучкість проявляється особливою легкістю, з якою злочинці пристосовуються до змін у суспільстві. Інтернет, безліч онлайн-платформ та каналів зв'язку, які він розміщує, мали величезний вплив на суспільство, зміцнюючи та трансформуючи економіку, стимулюючи інновації та формуючи соціальну взаємодію. Однак це також є ключовим фактором, що сприяє злочинній діяльності та відіграє роль у всіх видах злочинності.

Вплив технологій на злочинність поширюється не тільки на Інтернет, але й включає всі види технічних інновацій, таких як досягнення технологій безпілотних літальних апаратів, автоматизована логістика та передові технології друку.

У SOCTA 2017 Європол здійснив найбільший в історії збір даних про серйозну та організовану злочинність в ЄС. У ньому Європол спирався на понад 2300 анкет, поданих державами-членами, оперативними та стратегічними партнерами Європолу за межами ЄС та нашими інституційними партнерами, а також оперативною розвідкою, що міститься в базах даних Європолу. Відповідно до висновків серед загроз визначено наступні (Див. Рис. 4.2): специфічні пріоритетні загрози (кіберзлочинність, виробництво, обіг та розповсюдження наркотиків, контрабанда мігрантів, організована майнова злочинність, торгівля людьми) та на-

скрізні загрози (кримінальні фінанси та відмивання грошей, шахрайство з документами, інтернет-торгівля незаконними товарами та послугами).

CRIME AREAS	Currency counterfeiting	CYBERCRIME	DRUG TRAFFICKING	Environmental crime	Fraud	Intellectual property crime	ORGANISED PROPERTY CRIME	MIGRANT SMUGGLING	Trafficking of firearms	TRAFFICKING IN HUMAN BEINGS	
THREATS	Production	Online child sexual exploitation	Synthetic drugs production in the EU	Illicit waste trafficking	Excise fraud	Online trade in counterfeit goods	Burglaries and theft	External borders of the EU	Online trade (including de/reactivation)	Labour exploitation	
		Cyber-dependent crime (malware, cryptoware, etc.)	Trafficking of precursors and pre-precursors								Import of cocaine to the EU via major ports and couriers
			Distribution including online		Payment card fraud (card-not-present fraud)	Poly-drug trafficking in the EU	Investment fraud	Trafficking of counterfeit goods (not online) in the EU		Organised robberies	
	Large-scale cannabis production and trafficking in the EU	Trafficking of endangered species		Sports corruption							
						Corruption			Countermeasures against law enforcement		Criminal finances and money laundering

Рис. 4.2

Загрози та сфери серйозної і організованою злочинності в ЄС (SOCTA 2017)

За даними Європолу зараз в ЄС проходять розслідування в відношенні більш ніж 5000 ОЗГ, що працюють на міжнародному рівні. Така кількість організованих злочинних груп, що діють на міжнародному рівні, свідчить не тільки про значні масштаби та потенційний вплив серйозної організованої злочинності на ЄС, а й можливості та перспективи застосування нових методів вивчення та аналізу організованої злочинності.

5. ДОСВІД ОКРЕМИХ КРАЇН У БОРОТЬБІ З ОРГАНІЗОВАНИМИ ЗЛОЧИННИМИ ГРУПАМИ, ЗЛОЧИННИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ АБО ЗЛОЧИННОЮ СПІЛЬНОТОЮ

На думку фахівців боротьба з транснаціональною злочинністю буде ефективною в разі зосередження основної уваги на таких основних напрямках:

- 1) зміцнення міжнародного співробітництва;
- 2) спеціальні методи розслідування;
- 3) захист свідків та стимулювання до співробітництва;
- 4) адміністративна взаємодія та співробітництво з приватним сектором;
- 5) повернення активів.

Зосередимо увагу на двох з них - спеціальні методи розслідування (далі - СМР) та захист свідків та стимулювання до співробітництва.

Відповідно до ст. 20 Конвенції ООН проти транснаціональної організованої злочинності кожна Держава-учасниця, якщо це допускається основними принципами її внутрішньої правової системи, «у межах своїх можливостей і на умовах, встановлених її внутрішнім законодавством, вживає необхідних заходів для того, щоб дозволити належне використання контрольованих поставок і у тих випадках, коли вона вважає це доречним, використання інших спеціальних методів розслідування, таких як електронне спостереження або інші форми спостереження, а також агентурні операції, її компетентними органами на її території з метою проведення ефективної боротьби проти організованої злочинності».

Оскільки організовані злочинні групи вживають контрзаходів, щоб забезпечити прихованість своїх протиправних дій, то використання СМР та діяльності агентів під прикриттям чи інформаторів є необхідним для такої категорії кримінальних проваджень. Так, у США в кінці 1960-х років внаслідок становлення організованої злочинності як реального конкурента за владу, розроблено та прийнято так звані Закони RICO (Racketeer Influenced and Corrupt Organizations Act), що регламентували права представників правоохоронних органів, в тому числі при впровадженні їх в злочинні співтовариства. В США було проведено ряд негласних операцій («Шейх», «Greylord» («Сирій кардинал») «Lost Trust» («Втрачена довіра») тощо), протягом яких було виявлено злочинні та корупційні мережі. Наприклад, за результатами операції «Greyl-

» були пред'явлені звинувачення 17 суддям, 48 адвокатам, 8 поліцейським, 10 заступникам шерифа, 8 членам законодавчої комісії графства Кук, а також 1 сенатору.

Ще однією такою операцією можна назвати заходи, що були реалізовані в січні 2010 року, коли ФБР США і поліцією Лондона було заарештовано 22 керівника і співробітників американських, британських та ізраїльських оборонних компаній, підозрюваних в дачі хабарів і організації «відкатів» урядовцям країн третього світу в обмін на отримання контрактів на поставку зброї. В ході даної операції, яка тривала більше двох років, було задіяно 150 агентів ФБР США. Один агент під прикриттям виступив уповноваженим представником міністра оборони однієї з країн Африки.

В Україні можливість проведення негласних заходів передбачено Кримінальним процесуальним кодексом та Законами України «Про оперативно-розшукову діяльність» та «Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю». Основною проблемою, з якою стикаються співробітники правоохоронних органів при здійсненні негласних заходів, є визнання отриманих доказів допустимими. Аналогічні проблеми притаманні для багатьох країн, в тому числі ЄС, особливо коли це стосується транснаціональної злочинності. Фахівці ЄС вказують на такі проблеми в цьому питанні:

- відсутність загальних стандартів щодо принципу співмірності (пропорційності), тобто балансу між інтересами кримінального провадження та захистом прав громадян при проведенні СМР;
- відсутність правової «гармонії» щодо допустимості доказів на територіях різних країн;
- неналежне регулювання можливостей використання комунікаційних технологій, в т.ч. можливості віддаленого доступу до жорстких дисків;
- різне регулювання можливостей використання персональних даних тощо.

До напрямів діяльності, що дозволять вирішити такі проблеми фахівці відносять: посилення регулювання та ефективного використання СМР та набуття всебічних знань про чинне законодавство держав-членів ЄС та укріплення захисту прав людини (забезпечення захисту прав людини та недопущення зловживання під час СМР).

Реалізація таких напрямів можлива за рахунок використання навчальних програм для співробітників правоохоронних органів, прокурорів та суддів в сфері застосування СМР, проведення порівняльно-

правових досліджень для акумулювання діючих на національних рівнях нормативів, створення довідників заходів та їх правового супроводження, проведення дослідження проблем, що виникають при використанні СМР тощо.

Питання забезпечення захисту свідків у кримінальному провадженні є однією з ключових тем в сфері кримінальної юстиції. Так, згідно з розділом А «Жертви злочинів» ст. 6 п. «d» Декларації основних принципів правосуддя для жертв злочинів та зловживання владою, прийнятої резолюцією 40/34 Генеральної Асамблеї ООН від 29.11.1985 р., закріплено, що слід сприяти тому, щоб судові та адміністративні процедури більшою мірою відповідали потребам жертв шляхом «вжиття заходів для зведення до мінімуму неприємств для жертв, охорони їх особистого життя в тих випадках, коли це необхідно, та забезпечення їх безпеки, а також безпеки їх сімей та свідків з їх боку та їх захисту від залякування й помсти».

У п. 1 ст. 68 «Захист потерпілих та свідків та їх участь у розгляді» Римського статуту міжнародного кримінального суду, прийнятого 17.07.1998 р. Дипломатичною конференцією повноважних представників під егідою ООН, закріплюється, що «суд вживає належні заходи для захисту безпеки, фізичного та психічного добробуту гідності та недоторканості, особистого життя потерпілих та свідків».

Згідно з розділом G п. 16 «Особливості захисту потерпілого» Рекомендації № R (85) 11 Комітету Міністрів про положення потерпілого в межах кримінального права та процесу, прийнятою Комітетом Міністрів Ради Європи 28.06.1985 р.: «Коли це є необхідним, особливо коли йдеться про боротьбу з організованою злочинністю, потерпілому та його сім'ї повинен бути забезпечений ефективний захист від залякувань та можливої помсти злочинця».

У Рекомендації № R (97) 13 Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам щодо залякування свідків і прав сторони захисту від 10 вересня 1997 року зазначено, що «свідків слід заохочувати, в тому числі шляхом правових привілеїв, до повідомлення компетентним органам будь-якої інформації, яка стосується кримінальних злочинів, і в подальшому до надання згоди на свідчення в суді».

У пунктах 16-19 Рекомендації R (2005) 9 Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам щодо захисту свідків та осіб, які співпрацюють з правосуддям, ухваленої Комітетом Міністрів Ради Європи 20 квітня 2005 року зазначено:

«16. Процесуальні норми, спрямовані на захист свідків і осіб, які

співпрацюють з правосуддям, мають забезпечувати збереження необхідного в демократичному суспільстві балансу між профілактикою злочинності, потребами потерпілих і свідків та гарантіями права на справедливий судовий розгляд.

17. Забезпечуючи сторонам достатню можливість для оспорювання показань, представлених свідком або особою, яка співпрацює з правосуддям, слід розглянути, крім інших, такі заходи, покликані запобігти встановленню особи свідка або особи, яка співпрацює з правосуддям, як-от:

- запис за допомогою аудіовізуальних засобів показань, зроблених свідками або особами, які співпрацюють з правосуддям, на попередній стадії процесу;

- використання показань, даних на попередній стадії процесу, як доказу в суді в тому випадку, якщо свідки не можуть з'явитися в суд або якщо явка в суд може призвести до виникнення великої й серйозної небезпеки для свідків, осіб, які співпрацюють з правосуддям, або їхніх близьких; показання, дані на досудовій стадії, слід розглядати як припустимий доказ, якщо сторони мають або мали можливість брати участь у допиті й/або в перехресному допиті свідка й обговорювати зміст показань;

- розкриття відомостей, що вможливають ототожнення свідків, на якомога більш пізній стадії процесу й/або розкриття тільки деяких вибраних подробиць;

- виключення або обмеження присутності засобів масової інформації та(або) публіки в залі суду протягом усього або окремих частин розгляду справи в суді;

- застосування методів, що перешкоджають фізичному ототожненню свідка або особи, яка співпрацює з правосуддям - наприклад, таких, як використання екранів або штор, приховування обличчя або викривлення голосу свідка;

- використання телеконференцій.

18. Будь-яке рішення про надання свідкові статусу анонімного в кримінальному провадженні слід ухвалювати відповідно до норм внутрішньодержавного права і європейського права щодо прав людини.

19. Анонімність особам, які здатні надати докази, у тих випадках, коли вона передбачена й не суперечить нормам внутрішньодержавного права, слід надавати як виняток».

Щодо досвіду США в цьому питанні слід зазначити, що ще з 1968 року, відповідно до Комплексного закону про контроль над зло-

чинністю, правоохоронні органи США, оберігаючи життя свідка, могли вдатися до відеозапису показань, при цьому суду було надано право приймати такі показання як докази, якщо це необхідно в «державних інтересах». Починаючи з 1971 року, тут здійснюється фінансована державою спеціальна Федеральна програма захисту свідків, котрі виступають у судах зі свідченнями відносно небезпечних злочинців. Основні положення цієї програми пов'язані із Законом про контроль над організованою злочинністю 1970 року. Такі новели в законодавстві США не були необґрунтованими, оскільки, на думку американських юристів, таємне залякування свідків є ефективним засобом саме у справах цієї категорії. На їх думку, до 10% всіх вбивств в області організованої злочинності вчинюється відносно свідків обвинувачення. Злочинні товариства діють шляхом поширення чуток та страхів про свою могутність, деморалізуючи громадян, котрі бояться розправи і не вірять у захист правоохоронних органів. Вищеназвана Програма захисту надає правоохоронним органам досить широке коло повноважень зі створення свідкові особливих умов для забезпечення його безпеки та встановлює терміни виконання цих умов. Згідно з § 502 розглядуваної Програми, міністр юстиції США може орендувати, купувати, модифікувати та переобладнувати житлові приміщення для забезпечення здоров'я й добробуту свідків обвинувачення та членів їх сімей. Ця Програма здійснюється тільки в тих випадках, коли на застосування заходів захисту є згода свідка і такі обставини:

- свідок добросовісно надає необхідну для здійснення правосуддя інформацію;
- свідок бере участь у кримінальному процесі з ризиком для свого життя та особистості, а також для життя та особистості членів сім'ї;
- можлива повна або часткова компенсація владою штату або місцевими органами коштів на організацію заходів захисту.

Усі турботи стосовно захисту свідків покладаються на федеральну Службу судового виконання США (Служба маршаллів). Як свідчить практика застосування вищевказаної програми, не дивлячись на те, що вона передбачає приймання її умов свідками та повного розриву їх і членів їх сімей з минулим, у період з 1970 по 1997 рік була забезпечена безпека більш ніж 6000 свідків та 13000 членів їх сімей. У подальшому в законодавстві США були внесені корективи, а саме з 1982 року був прийнятий «Закон про захист жертв та свідків злочинів», згідно з яким потерпілі набували також більше прав і стосовно них також могли застосовуватися заходи захисту. Крім того, цей закон підвищив криміна-

льну відповідальність за вплив на потерпілих.

Цікавою є практика в Німеччині, де процесуальним законодавством передбачається допит працівників правоохоронних органів, які розповідають про відомості, що ними були отримані на конфіденційній основі, при цьому не розкриваючи відомості про особу, яка надала таку інформацію (§ 54 КПК).

Доречним є також питання діяльності органу (підрозділу) що забезпечують безпеку та захист свідків. В більшості країн захист свідків розглядається як функція поліції. Радою Європи в дослідженні 2004 року зроблено висновок про необхідність розділення (розмежування) комплектування штату та організації структур по захисту свідків від органів слідства та прокуратури. Фахівцями в ЄС визначено три необхідні характеристики відомств, що уповноважені здійснювати захист свідків:

- вони повинні тісно співробітничати з правоохоронними органами на підставі чітко визначених процедур;
- з метою дотримання конфіденційності заходів захисту свідків особи, відповідальні за захист, повинні діяти незалежно від інших підрозділів свого відомства;
- співробітники, що здійснюють заходи захисту, не повинні брати участь в розслідуванні справи, по якій свідок буде давати свідчення.

ВИСНОВКИ

Сучасна організована злочинність є однією із суттєвих загроз міжнародному співтовариству. Жодна країна, якою б розвиненою вона не була, не може боротися з транснаціональною організованою злочинністю ізольовано, оскільки сама сутність транснаціональної організованої злочинності полягає в тому, що діяльність охоплює юрисдикцію більш ніж однієї держави. У світі, де налічується близько 200 суверенних країн зі своїми власними правовими системами, традиціями і можливостями забезпечення верховенства закону, співпраця правоохоронних та судових органів може бути складним завданням, але залишається критично важливою. Саме для об'єднання зусиль на міжнародному рівні, удосконалення механізмів співробітництва у сфері боротьби із організованою злочинністю дослідження та узагальнення міжнародного та іноземного досвіду набуває суттєвого значення.

Сьогодні в кожній країні та світі створено організації, чії функції так чи інакше стосуються боротьби із злочинністю. Ними працювано не тільки ґрунтовні бази даних, а й досвід, що може бути удосконалено та використано у боротьбі із організованою злочинністю. З огляду на те, що відбувається «зрощення» терористичних та злочинних організацій, виникає потреба запозичення досвіду протидії таким мережам державних військових та міжнародних організацій.

З аналізу окремих показників діяльності національних та міжнародних правоохоронних органів, залучених до боротьби з організованою злочинністю, та тенденцій законотворчості можна констатувати намагання органів влади всіх країн активізувати протидію цьому соціальному явищу. Україна знаходиться фактично лише на початку такої боротьби, що в умовах розвитку технологій та засобів комунікації, потребує консолідації як внутрішньо державних інституцій й всього суспільства, так і підтримки і налагодження взаємодії з правоохоронними органами інших країн та міжнародними правоохоронними організаціями. Підвищити ефективність такої діяльності дозволить проведення вітчизняних комплексних досліджень, спрямованих на вивчення тенденцій та закономірностей існування організованої злочинності, застосування нових інструментів та методології її аналізу, а також гармонізація національних законодавств різних країн і міжнародних нормативно-правових актів щодо захисту свідків й інформаторів та використання спеціальних методів розслідування при суворому дотриманні основоположних прав та свобод людини із забезпеченням балансу публічних та приватних інтересів.

ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА

1. 2019 Edelman trust barometer. Global Report. URL: https://www.edelman.com/sites/g/files/aatuss191/files/2019-02/2019_Edelman_Trust_Barometer_Global_Report.pdf
2. Alberto Alesina, Salvatore Piccolo, Paolo Pinotti. "Organized Crime, Violence, and Politics" *The Review of Economic Studies*, Volume 86, Issue 2, March 2019, Pages 457–499, <https://doi.org/10.1093/restud/rdy036>
3. Cosa nostra: история сицилийской мафии. Джон Дикки; [пер. с англ. А. Башкирова и Ю. Яблокова под ред. К. Королева]. М.: 2007, 512 с. ISBN: 5-699-12671-6
4. Council of Europe. URL: https://search.coe.int/cm/pages/result_details.aspx?objectid=0900001680a19655]
5. Foreign Affairs «Mafia States Organized Crime Takes Office» By Moisés Naím May/June 2012 URL: <https://www.foreignaffairs.com/articles/2012-04-20/mafia-states>
6. Foreign Affairs «Measuring the Mafia-State Menace Are Government-Backed Gangs a Grave New Threat?» By Peter Andreas; Moisés Naím July/August 2012 URL: <https://www.foreignaffairs.com/articles/2012-07-01/measuring-mafia-state-menace>
7. Fragile States Index 2019 – Annual Report. <https://fragilestatesindex.org/2019/04/07/fragile-states-index-2019-annual-report/>
8. Jane Schneider, «Fifty Years of Mafia Corruption and Anti-mafia Reform». *Current Anthropology* 59, no. S18 (April 2018): S16-S27. <https://doi.org/10.1086/695801>
9. Mental health. Website World Health Organization. URL: <https://www.who.int/news-room/facts-in-pictures/detail/mental-health>
10. Terziev, Venelin and Petkov, Marin and Krastev, Dragomir, Eurojust Casework on Mafia-Type Criminal Organisations (July 2, 2018). Proceedings of SOCIOINT 2018 - 5th International Conference on Education, Social Sciences and Humanities, 2-4 July 2018 - Dubai, U.A.E.; ISBN: 978-605-82433-3-0 . Available at SSRN: URL: <https://ssrn.com/abstract=3208553>
11. The Global Competitiveness Report 2019. Organized crime. URL: <http://reports.weforum.org/global-competitiveness-report-2019/competitiveness-rankings/#series=EOSQ035>
12. Transnational organized crime: the globalized illegal economy. URL: <https://www.unodc.org/toc/en/crimes/organized-crime.html>
13. United Nations Convention against transnational organized crime and the protocols thereto. URL : <https://www.unodc.org/documents/treaties/UNTOC/Publications/TOC%20Convention/TOCebook-e.pdf>
14. Website Fragile States Index. URL: <https://fragilestatesindex.org>

15. Website United Nations Office on Drugs and Crime. URL: <https://www.unodc.org/e4j/en/organized-crime/module-1/key-issues/defining-organized-crime.html>
16. Белая книга о транснациональной организованной преступности. URL: <https://rm.coe.int/-/168070ab45>
17. Верховенство права. Доповідь, схвалена Венеційською Комісією на 86-му пленарному засіданні (Венеція, 25–26 березня 2011 року) URL: [https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD\(2011\)003rev-ukr](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD(2011)003rev-ukr)
18. Вирок Тернопільського міськрайонного суду Тернопільської області від 14.02.2014 року. URL : <https://reyestr.court.gov.ua/Review/37687995>.
19. Галеотти М. Воры. История организованной преступности в России / Пер. Александры Финогеновой и Павла Миронова. М.: Individuum, 2019. 448 с. ISBN 978-5-6042627-1-9.
20. Eu policy cycle – impact. URL: <https://www.europol.europa.eu/crime-areas-and-trends/eu-policy-cycle-impact>
21. European union serious and organised crime threat assessment 2017. URL: <https://www.europol.europa.eu/activities-services/main-reports/european-union-serious-and-organised-crime-threat-assessment-2017>
22. Европейская этическая хартия об использовании искусственного интеллекта в судебных системах и окружающих их реалиях. Принята на 31-м пленарном заседании ЕКЭП (Страсбург, 3-4 декабря 2018 года). URL: <https://rm.coe.int/ru-ethical-charter-en-version-17-12-2018-mdl-06092019-2-/16809860f4>
23. Жаровська Г.П. Дисертація «Теорія та практика протидії транснаціональній організованій злочинності в Україні. Київ. 2019. 593 с.
24. Зайцев О.А. Государственная защита участников уголовного процесса. М., 2001. 512 с.
25. Звіт про результати боротьби з організованими групами та злочинними організаціями за грудень 2016, 2017, 2018, 2019, 2020 років. URL: https://old.gp.gov.ua/ua/stst2011.html?dir_id=114143&libid=100820&c=edit&_c=fo (дата звернення: 12.03.2021)
26. Зейкан Я.П. Про недопустимі докази. Х.: Фактор. 2019. с.128.
27. Институциональная коррупция как угроза экономической безопасности: тенденции и перспективы противодействия. — М.:2012. — 244 с.
28. Інструкція про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні: Наказ Генеральної прокуратури України, Міністерства внутрішніх справ України, Служби безпеки України, Адміністрації Державної прикордонної служби України, Міністерства фінансів України, Міністерства юстиції України від 16 листопада 2012 року № 114/1042/516/936/16875/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0114900-12#Text>

29. Каталог юридичних позицій Конституційного Суду України (1997-2020 роки). URL: <http://ccu.gov.ua/storinka-knygy/34-verhovenstvo-prava>

30. Кириченко О.В., Хмеленко В.В. Принципи оперативно-розшукового запобігання злочинам. Монографія. Київ: 2020. 160 с.

31. Комитет министров принял руководящие принципы, касающиеся связей между терроризмом и транснациональной организованной преступностью. URL: <https://www.coe.int/ru/web/portal/-/links-between-terrorism-and-transnational-organised-crime-committee-of-ministers-adopts-guidelines>;

32. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод, ратифіковано Законом № 475/97-ВР від 17.07.97 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text

33. Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти транснаціональної організованої злочинності, Прийнята резолюцією 55/25 Генеральної Асамблеї від 15 листопада 2000 року, ратифіковано із застереженнями і заявами Законом № 1433-IV від 04.02.2004 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_789#Text

34. Криминология: Учебник для вузов / под ред. проф. В.Д. Малкова. 27-е изд., перераб. и доп. М.: 2006. 528 с. ISBN 5772057069875

35. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05.04.2001 № 2341-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25-26. ст.131. Дата оновлення: 17.03.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.

36. Кримінальний процесуальний кодекс України Кодекс України : Закон України від 13.04.2012 № 4651-VI. *Відомості Верховної Ради України* (ВВР), 2013, № 9-10, № 11-12, № 13, ст.88. (Дата оновлення: 16.12.2020). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>

37. Леонов Андрій. Особливості проведення негласних слідчих (розшукових) дій під час досудового розслідування кримінальних проваджень. URL: https://zib.com.ua/ua/136530-osoblivosti_provedennya_nsr_d_v_kriminalnomu_provadzhenni.html

38. М. Гребенюк, А. Черняк. Проблеми протидії організованим злочинності у сфері цифрової економіки. Підприємництво, господарство і право. 2019. № 3. С. 297-303.

39. Мадьяр, Балинт. Анатомия посткоммунистического мафиозного государства: На примере Венгрии / пер. с венг. П. Борисова. Новое литературное обозрение. М., 2016. 392 с.

40. Мафия сегодня: как устроены итальянские кланы. URL: <https://www.bbc.com/russian/features-42853350>.

41. Мухаметов Р.М. Феномен «Исламского государства». Россия в глобальной политике, № 5 2014 Сентябрь/Октябрь. URL: <https://globalaffairs.ru/articles/fenomen-islamskogo-gosudarstva/>

42. Ндрангета: жизнь в подземельях калабрийской мафии. URL:

https://www.bbc.com/russian/society/2013/05/130501_italy_mafia_tunnels

43. Овчинский В. Мафия XXI века: сделано в Китае. Россия в глобальной политике, № 4 2006 Июль/Август. URL: <https://globalaffairs.ru/articles/mafija-xxi-veka-sdelano-v-kitae/>

44. Овчинский В.С. Искусственный интеллект. Большие данные. Преступность. «Книжный мир», 2018. 416 с.

45. Овчинский В.С. Мафия: новые мировые тенденции. М.: Книжный мир, 2016. 384 с.

46. Огляд судової практики ВС щодо застосування глави 21 КПК України та провокації вчинення злочину: Презентація Комітету з кримінального права та процесу НААУ. URL: <https://unba.org.ua/news/6345-komitet-z-kriminal-nogo-prava-ta-procesu-naau-prezentue-oglyad-sudovoi-praktiki-vs-shodo-zastosuvannya-glavi-21-kpk-ukraini-ta-provokacii-vchinennya-zlochynu.html>

47. Офіційний сайт Генеральної прокуратури України. URL: <https://old.gp.gov.ua/ua/statinfo.html>

48. Офіційні статистичні данні за 2016-2020 роки. Єдиний звіт про кримінальні правопорушення по державі за 2016, 2017, 2018, 2019, 2020 років. URL: https://old.gp.gov.ua/ua/stst2011.html?dir_id=112661&libid=100820

49. Постанова Кабінету Міністрів України № 220 від 25.03.1993 року «Про Національне центральне бюро Інтерполу». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/220-93-%D0%BF#Text>

50. Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів: Закон України від 23 грудня 1993 року № 3781-ХІІ URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3781-12>

51. Про затвердження Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні. Наказ МВС України від 07.07.2017 № 575, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 31 липня 2017 р. за № 937/30805. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0937-17>

52. Про затвердження Інструкції про взаємодію правоохоронних органів у сфері боротьби з організованою злочинністю: Наказ МВС України, ЦУ СБ України № 317/235 від 10.06.2011 р., зареєстровано в Міністерстві юстиції України 7 липня 2011 р. за № 822/19560. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0822-11#Text>

53. Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та зловживанню ними Закон України від 15.02.1995 № 62/95-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1995. N 10. ст.62. Дата оновлення: 14.01.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/62/95>

54. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII

Відомості Верховної Ради. 2015. № 40-41, ст.379 (дата оновлення: 05.11.2020). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>

55. Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю : Закон України від 30.06.1993 № 3341 – XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1993. № 35. ст.358. Дата оновлення: 21.12.2016. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3341-12>

56. Про практику розгляду судами кримінальних справ про злочини, вчинені стійкими злочинними об'єднаннями : Постанова Пленуму Верховного суду України від 23.12.2005 № 13. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0013700-05>

57. Про схвалення Стратегії боротьби з організованою злочинністю: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 16 вересня 2020 р. № 1126-р URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1126-2020-%D1%80#Text>

58. Рекомендація № R (97) 13 Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам щодо залякування свідків і прав сторони захисту, ухвалена Комітетом Міністрів Ради Європи 10 вересня 1997 року. URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/R_97_13_1997_09_10.pdf

59. Рекомендація R (2005) 9 Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам щодо захисту свідків та осіб, які співпрацюють з правосуддям, ухвалена Комітетом Міністрів Ради Європи 20 квітня 2005 року. URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/Rec_2005_9_2005_04_20.pdf

60. Статут Організації Об'єднаних Націй і Статут Міжнародного Суду. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_010#Text

61. Тайная жизнь юных боевиков ИГ. URL: https://www.bbc.com/russian/resources/idt-sh/is_fighters_russian.

62. Угода між Україною та Європейським поліцейським офісом про оперативне та стратегічне співробітництво URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_001-16#n156

63. Уголовный кодекс Азербайджанской Республики: Закон Азербайджанской Республики от 30 декабря 1999 года № 787-IQ (с изменениями и дополнениями по состоянию на 06.10.2020 г.). URL: http://continent-online.com/Document/?doc_id=30420353&doc_id2=30420353#pos=5;-102&pos2=2881;-80 (дата обращения 10.04.2021).

64. Уголовный кодекс Грузии: Закон Грузии от 22.07.1999 г. № 2287. URL: <https://matsne.gov.ge/ru/document/view/16426?publication=229>. (дата обращения 10.04.2021).

65. Уголовный кодекс Кыргызской Республики : Закон Кыргызской Республики от 02.02.2017 г. № 19 (с изменениями и дополнениями по состоянию на 31.12.2020 г.). URL: <http://cbd.minjust.gov.kg/act/view/ru-ru/111527>. (дата обращения 10.04.2021).

66. Уголовный кодекс Республики Армения : Закон Республики Армения от 18.04.2003 г. URL:

<http://www.parliament.am/legislation.php?sel=show&ID=1349&lang=rus>. (дата обращения 10.04.2021).

67. Уголовный кодекс Республики Казахстан : Закон Республики Казахстан от 03.07.2014 г. № 226-V (с изменениями и дополнениями по состоянию на 30.12.2020 г.). URL: https://online.zakon.kz/document/?doc_id=31575252 (дата обращения 10.04.2021).

68. Уголовный кодекс Республики Молдова : Закон Республики Молдова от 18.04.2002 г. № 985-XV (с изменениями и дополнениями по состоянию на 16.12.2020 г.). URL: http://continent-online.com/Document/?doc_id=30394923. (дата обращения 10.04.2021).

69. Уголовный кодекс Республики Таджикистан : Закон Республики Таджикистан от 21.05.1998 г. № 574 (с изменениями и дополнениями по состоянию на 17.12.2020 г.). URL: http://continent-online.com/Document/?doc_id=30397325. (дата обращения 10.04.2021).

70. Уголовный кодекс Туркменистана : Закон Туркменистана от 12.06.1997 г. № 222-I (с изменениями и дополнениями по состоянию на 22.08.2020 г.). URL: https://online.zakon.kz/document/?doc_id=31295286. (дата обращения 10.04.2021).

ДОДАТКИ

Додаток 1

ВИРОК ІМЕНЕМ УКРАЇНИ

14.02.2014 року
Тернопільський міськрайонний суд Тернопільської області у складі колегії суддів:

Справа №607/16511/13-к

Головуючого- Берегуляка Ф.Г.
суддів-Базана Л.Т., Процька Я.В.
за участю секретаря - Нищої О.П.

розглянувши у відкритому судовому засіданні в залі суду м. Тернополі кримінальне провадження внесене до Єдиного реєстру досудових розслідувань за №1201100000000004 від 21.11.2012 року про обвинувачення ОСОБА_3, ІНФОРМАЦІЯ_7 року народження, уродженця м. Львова, жителя АДРЕСА_1, зареєстрованого АДРЕСА_2, громадянина України, освіта вища, непрацюючого, одруженого, на утриманні одна неповнолітня дитина-син ОСОБА_4, ІНФОРМАЦІЯ_5, раніше не судимого,

у вчиненні кримінальних правопорушень, передбачених ч. 1 ст. 255 КК України, ч. 3 ст. 305 КК України (в редакції від 05.07.2012 року), ч. 3 ст. 307 КК України(в редакції від 06.10.2011 року)

КК України, за участю сторін кримінального провадження:
прокурора - Ковтонюка П.А.
обвинуваченого - ОСОБА_3
захисника - ОСОБА_10

ВСТАНОВИВ :

Обвинувачений ОСОБА_3 упродовж 2010-2011 років встановив та наладив зв'язки з громадянами Республіки Польща та Республіки Еквадор, які вчиняють злочини в сфері незаконного обігу наркотичних засобів, під виглядом здійснення міжнародної підприємницької діяльності. Зокрема, обвинувачений ОСОБА_3 дізнався про способи та методи незаконного придбання, переміщення через митні кордони та канали збуту наркотичних засобів. Усвідомлюючи, що цей вид незаконної діяльності є високоприбутковим, оскільки вартість кокаїну у Європі набагато вища, ніж у країнах Південної Америки та використовуючи здобутий досвід, обвинувачений ОСОБА_3 дійшов висновку про необхідність створення злочинної організації та залучити до неї громадян різних країн світу між якими чітко розподілити ролі.

Для реалізації мети створення злочинної організації, обвинувачений ОСОБА_3 вступив у злочинну змову з іншою особою громадянином Республіки Польща, матеріали відносно якого виділені в окреме провадження, та разом

із ним розробили єдиний план учинення злочинів пов'язаних з незаконним обігом наркотичних засобів.

Плануючи вчинення злочинів, стійким ієрархічним об'єднанням, обвинувачений ОСОБА_3 та інша особа громадянин Республіки Польща визначили пріоритетні напрямки злочинної діяльності - джерело та спосіб фінансування незаконного придбання наркотичного засобу; особливості перевезення (контрабанди) наркотичного засобу; специфіку збуту наркотичного засобу; розподіл витрат та прибутку від незаконної діяльності.

З цією метою обвинувачений ОСОБА_3, спираючись на здобуті знання, а інша особа громадянин Республіки Польща - на досвід отриманий за керівництва компанією «EснаЕсцанто S.A.», що є міжнародним трейдером у плодоовочевому секторі, планували: придбати кокаїн на території країн Південної Америки у його виробників - наркокартелів; перевезти кокаїн до Європи морським транспортом у вантажі із фруктами, що в силу специфіки транспортування зменшує ризики виявлення наркотичного засобу під час митного контролю; збути кокаїн на території країн Європейського Союзу і отримати прибуток.

Розуміючи, що залучені до злочинної організації особи та інші учасники будуть усвідомлювати протиправність своїх дій, з метою забезпечення функціонування злочинної організації, обвинувачений ОСОБА_3 та інша особа громадянин Республіки Польща передбачили створення необхідних умов для здійснення злочинної діяльності, а саме визначили матеріальну винагороду кожному учаснику злочинної організації, яка б гарантувала неухильне виконання вимог лідерів та безумовну реалізацію злочинного плану на всіх його етапах.

Особлива увага приділялася чіткому визначенню ролі кожного учасника, високому рівню узгодженості дій, що передбачало усвідомлення кожним із учасників факту його об'єднання з іншими особами в одну організацію і прагненням тісно поєднати зусилля усіх учасників на учинення злочинів у сфері незаконного обігу наркотичних засобів.

З цією метою обвинувачений ОСОБА_3 та інша особа громадянин Республіки Польща узгодили та визначили між собою керівні напрямки діяльності у створюваній ними злочинній організації для налагодження каналів контрабанди і збуту наркотичних засобів, з корисливих мотивів. Так, на обвинуваченого ОСОБА_3 було покладено обов'язок загального керівництва перевезення (контрабанди) наркотичних засобів з Республіки Еквадор до Європи, а на іншу особу громадянина Республіки Польща - загальне керівництво придбанням і збутом кокаїну.

Відповідно до плану, досягненням єдиного злочинного результату, як кінцевої мети, діяльності створеної та очолюваної обвинуваченим ОСОБА_3 і іншою особою громадянином Республіки Польща злочинної організації, передбачалося отримання коштів за незаконний збут кокаїну в країнах Європейського Союзу.

Таким чином, обвинувачений ОСОБА_3, вступивши у злочинну змову із іншою особою громадянином Республіки Польща, з метою швидкого особистого збагачення, шляхом учинення особливо тяжких злочинів, пов'язаних з незаконним обігом наркотичних засобів, усвідомлюючи суспільну небезпечність своїх дій, на початку 2012 року створили та керували транснаціональною зло-

чинною організацію, яка діяла на території України, Республіки Еквадор та Республіки Польща у період з початку 2012 року по жовтень 2012 року за наступних обставин.

Так, обвинувачений ОСОБА_3 та інша особа громадянин Республіки Польща знаходячись на території Республіки Польща та України (переважно прикордонна територія), переслідуючи корисливі мотиви, з метою вчинення особливо тяжких злочинів, направлених на незаконне придбання, перевезення, зберігання з метою збуту, збут наркотичних засобів та їх контрабанду, предметом яких був наркотичний засіб в особливо великих розмірах, на початку 2012 року створили стійке об'єднання - злочинну організацію, до якої у різний період часу, як особисто так і через інших членів злочинного об'єднання, залучили громадянина Республіки Польща ОСОБА_6 сина ОСОБА_7, громадянина США ОСОБА_11, яким відповідно до постанови правоохоронних органів від 03.05.2012 року про проведення контрольованого постачання та постанов від 03.07.2012 року на проникнення в організовану злочинну групу з метою виконання спеціального завдання, було доручено здійснити проникнення під легендою прикриття в міжнародну організовану злочинну групу у складі громадян України, Республіки, Польща, республіки Еквадор, а також залучили інших осіб-громадян Республіки Польща, США та **Республіки Еквадор, матеріали відносно яких виділені в окреме провадження.**

Вказані особи спеціально, добровільно, попередньо зорганізувались у стійке об'єднання для учинення злочинів, пов'язаних з незаконним придбанням, перевезенням, переміщенням через митні кордони з приховуванням від митного контролю та збутом наркотичних засобів в особливо великих розмірах, об'єднаних єдиним планом з розподілом функцій кожного учасника, направлених на досягнення цього плану, відомого всім членам об'єднання, беззаперечно підпорядковуючись обвинуваченому ОСОБА_3 та іншій особі громадянину Республіки Польща, як керівникам злочинної організації.

Відповідно до плану, відвівши собі роль організаторів та керівників створеної злочинної організації, обвинувачений ОСОБА_3 та інша особа громадянин Республіки Польща забезпечили її стійкість шляхом згуртованості учасників єдиним наміром, щодо вчинення злочинів, підтримання постійних зв'язків між її учасниками, тривалості злочинної діяльності, чіткого визначення їх централізованого підпорядкування за напрямками злочинної діяльності та розподілу ролей, щодо фінансування діяльності, місць придбання та збуту наркотичного засобу, транспортування та забезпечення каналів контрабанди.

Для досягнення мети учинення особливо тяжких злочинів, які потребують довготривалої та ретельної підготовки, було визначено системно-структурну побудову злочинної організації, яка полягала у загальному керівництві та чіткій підпорядкованості усіх її членів, вертикальних зв'язках між вищими та нижчими структурами об'єднання, загальноновизнаних правилах поведінки і забезпечення дотримання їх учасниками злочинної організації, створивши своїми діями ієрархічне об'єднання.

Зокрема обвинуваченим ОСОБА_3 та іншою особою громадянином Республіки Польща було розроблено та забезпечено виконання заходів, спрямованих на створення необхідних умов існування злочинного об'єднання, які поля-

гали у фінансуванні, приховуванні та прикритті такої діяльності, контррозвідувальному, побутовому, інформаційному забезпеченні керівників та учасників злочинної організації.

При цьому обвинувачений ОСОБА_3, керуючи утвореною злочинною організацією, будучи одним із організаторів учинення злочинів, безпосередньо керував їх підготовкою та приймав активну участь у вчиненні злочинів. Також обвинувачений ОСОБА_3, згідно розробленого плану злочинних дій, який був відомий усім учасникам, розподіляв між ними відповідні ролі, як безпосередньо так і за участі інших осіб громадян Республіки Польща та Еквадор та ОСОБА_6 сина ОСОБА_7.

Інша особа громадянин Республіки Польща, керуючи утвореною злочинною організацією, будучи одним із організаторів учинення злочинів, відповідно до плану, виконував обов'язки з фінансування, організації придбання наркотичного засобу у Південній Америці та організації збуту кокаїну у країнах Європейського Союзу.

Інша особа громадянин Республіки Еквадор - повинен був, безпосередньо за вказівкою іншої особи громадянина Республіки Польща, придбати наркотичний засіб та завербувати для цього інших учасників і розподілити ролі між ними, забезпечити збереження наркотичного засобу і передачу його кур'єрові на території Республіки Еквадор.

ОСОБА_6 сину ОСОБА_7 - відводилася роль безпосередньої організації контрабанди наркотичного засобу з Республіки Еквадор до України.

Злочинна організація об'єднувала дев'ять осіб із стійкими зв'язками, характеризувалася стабільністю і згуртованістю свого складу, тривалістю своєї злочинної діяльності, розробкою і погодженістю загального плану вчинення злочинів, наявністю спільних правил поведінки, вирізнялася ієрархічністю, взаємозалежністю та носила транснаціональний характер. Дисциплінованість учасників злочинної організації підтримувалася чітким розподілом функцій між його учасниками та отриманням матеріальних благ за вчинення конкретних дій (злочинів у сфері незаконного обігу наркотичних засобів) відповідно до відведеної ролі кожному учаснику злочинної організації.

Виходячи з визначених керівниками ролей та функцій членів злочинної організації, обвинувачений ОСОБА_3 особисто брав на себе загальне керівництво організацією контрабанди наркотичного засобу, обов'язки по забезпеченню фінансування злочинної діяльності; інформаційному забезпеченні; вербуванню нових членів організації та безпосереднє зберігання з метою збуту і перевезення територією України наркотичного засобу.

З метою приховування злочинної діяльності, обвинувачений ОСОБА_3 створив систему контррозвідувальних заходів, спрямованих на забезпечення безпеки учасників злочинної організації та попередження виявлення і запобігання загрозам викриття з боку правоохоронних органів чи створення перешкод від інших злочинних угруповань.

Зокрема обвинувачений ОСОБА_3, розробив та запровадив на всіх етапах діяльності, правила конспірації (контррозвідувальні заходи), які передбачали: зміну телефонних терміналів та абонентських номерів; конкретні години та дні тижня для спілкування між учасниками злочинної організації; порядок безпосе-

редніх зустрічей із застосуванням умовних вербальних паролів; порядок зустрічей для обміну, як інформацією так і предметами злочинної діяльності, що включали безпосередній контакт між учасниками злочинної організації.

Також одним із правил проведення зустрічей учасників злочинної організації було використання готельних номерів на околицях міст, що давало змогу у разі виявлення спостереження чи перешкоджання злочинній діяльності, ефективно уникнути переслідування чи вжити інших заходів протидії.

Інша особа громадянин Республіки Польща згідно із визначеними функціями, як один із організаторів і керівників злочинної організації, особисто брав на себе загальне керівництво організацією придбання та збуту наркотичного засобу. З цією метою він скористався широким колом транснаціональних партнерських та ділових відносин, які у нього склалися за час перебування на посаді президента компанії «EснаEncanto S.A.», що зареєстрована у Республіці Еквадор та є міжнародним трейдером у плодоовочевому секторі.

Інша особа громадянин Республіки Польща був обізнаний щодо специфіки транспортування вантажів із фруктами та можливістю перевезення наркотичного засобу у спеціально обладнаних схованках, що унеможливило виявлення наркотичного засобу під час митного контролю.

В структурній ієрархії злочинної організації інша особа громадянин Республіки Польща, як керівник визначив собі функцію фінансування діяльності, пошуку каналів придбання і збуту наркотичного засобу, вербування осіб, **які мають зв'язки із наркокартелями країн Південної Америки.** За допомогою цих осіб інша особа громадянин Республіки Польща мав втілити заплановані способи фінансування незаконного придбання наркотичного засобу в особливо великих розмірах у наркокартелів, що діють на території країн Південної Америки, а також виплату коштів членам злочинної організації за виконання ними відповідних завдань.

Виконуючи розроблений план, інша особа громадянин Республіки Польща, скористався своїми налагодженими зв'язками з іншою особою громадянином Республіки Еквадор, завербував та залучив останнього до участі у злочинній організації. Тим самим реалізував злочинний умисел, щодо організації незаконного придбання, зберігання, перевезення з метою збуту контрабанди та збуту наркотичного засобу, в особливо великих розмірах.

Інша особа громадянин Республіки Еквадор, **переслідуючи ціль швидкого особистого збагачення від незаконного обігу наркотичного засобу, усвідомлюючи неправомірність своїх дій і роль кожного члена об'єднання, погодився увійти в склад злочинної організації як виконавець, підбурювач та пособник і безумовно виконувати відведену йому роль у вчиненні злочинів.**

Для реалізації даного наміру, щодо вчинення особливо тяжких злочинів стійким злочинним об'єднанням, згідно плану, який вимагав високого рівня узгодженості дій, ретельної, довготривалої підготовки та координації злочинної діяльності, інша особа громадянин Республіки Еквадор **завербував та залучив** інших осіб громадян Республіки Еквадор. **При цьому інша особа громадянин Республіки Еквадор відповідно до ієрархічної підпорядкованості та розподілу ролей отримував вказівки від іншої особи громадянина Республіки Польща щодо організації дій залучених осіб, направлених на придбання на-**

ркотичного засобу.

На іншу особу громадянина Республіки Еквадор, згідно злочинного плану, покладалася обов'язок придбання наркотичного засобу - кокаїну в особливо великих розмірах, тому останній, використовуючи свої злочинні зв'язки серед організаторів наркокартелів, які здійснюють виробництво кокаїну, домовився про придбання необхідної кількості наркотичного засобу на території Республіки Колумбія та Республіки Перу.

Інша особа громадянин Республіки Еквадор, згідно структурної ієрархії злочинної організації та узгоджено з її керівниками, повинен був довести до відома роль кожного із завербованих та залучених ним учасників, щодо придбання, перевезення, зберігання та передачі наркотичного засобу, а також безпосередньо координувати їхні дії, відповідно до єдиного злочинного плану та обставин, які виникатимуть в ході його реалізації, забезпечивши тим самим стійкість зв'язків та усвідомлення кожним із учасників об'єднання необхідності належного виконання своїх функцій для успішного досягнення мети створеної злочинної організації.

Так, інша особа громадянин Республіки Еквадор довів до відома співвиконавця іншої особи громадянина Республіки Еквадор розроблений обвинуваченим ОСОБА_3 та іншою особою громадянином Республіки Польща план вчинення злочину в складі злочинної організації, цілі створення такого об'єднання, а також визначив за ним обов'язок перевезення придбаного наркотичного засобу з Республік Колумбія та Перу в Республіку Еквадор до місць його зберігання та передачі.

З цією ж метою, пособнику іншій особі громадянину Республіки Еквадор було визначено роль надати належний йому автомобіль марки «Chevrolet D-max» номерний знак НОМЕР_2 для перевезення наркотичного засобу, який забезпечував належний рівень безпеки та можливість ефективно уникнути переслідування.

Інші учасники злочинної організації - інші особи громадяни Республіки Еквадор за вказівкою іншої особи громадянина Республіки Еквадор, виконували функцію прикриття процесу перевезення, зберігання та передачі наркотичного засобу, шляхом дистанційного супроводження та спостереження за ситуацією, з метою виявлення та протидії можливому переслідуванню з боку правоохоронних органів чи конкурентів по злочинному середовищу.

Реалізуючи злочинний план, інша особа громадянин Республіки Еквадор, приблизно на початку 2012 року, у невстановлених слідством осіб, незаконно придбав, з метою збуту, наркотичний засіб масою 30 065 грам, у якому масова частка кокаїну становить 22 601,3 грами, країнами походження якого є Республіки Колумбія та Перу.

Після цього, інша особа громадянин Республіки Еквадор, діючи в складі злочинної організації, спільно з іншими її учасниками - іншими особами громадянами Республіки Еквадор відповідно до розподілених ролей, перевезли придбаний наркотичний засіб до м. Гуаякіль, Республіки Еквадор.

Реалізуючи злочинний план в частині зберігання наркотичного засобу, члени злочинної організації визначили місцем його зберігання буди-

нок за адресою АДРЕСА_3, у якому пособники інші особи громадяни Республіки Еквадор згідно розподілу ролей, забезпечували почергову охорону. В свою чергу, інша особа громадянин Республіки Еквадор повідомив іншу особу громадянина Республіки Польща та обвинуваченого ОСОБА_3 про придбання наркотичного засобу і забезпечення належного його зберігання, а також про необхідність у стислі строки організувати перевезення наркотичного засобу до Європи.

Отримавши підтвердження про виконання іншою особою громадянином Республіки Еквадор **обов'язку щодо** придбання наркотичного засобу, інша особа громадянин Республіки Польща повідомив про це обвинуваченого ОСОБА_3, який у свою чергу продовжив реалізацію злочинного наміру та зайнявся підбором і вербуванням інших членів злочинної організації та втягненням їх у злочинну діяльність.

Навесні 2012 року обвинувачений ОСОБА_3 познайомився з громадянином Республіки Польща ОСОБА_6 сином ОСОБА_7 - підприємцем, що займається логістикою фруктів та квітів з країн Південної Америки в Європу. В процесі спілкування обвинувачений ОСОБА_3 схилив ОСОБА_6 сина ОСОБА_7 до участі у очолюваній ним злочинній організації. Згідно єдиного плану, обвинувачений ОСОБА_3 поклав на ОСОБА_6 сина ОСОБА_7 обов'язок контрабанди-переміщення наркотичного засобу з Республіки Еквадор в Україну за винагороду в розмірі 150 000 доларів США.

Із дотриманням правил конспірації при зустрічах та розмовах, обвинувачений ОСОБА_3 довів до відома особливості отримання та поставки кокаїну. Зокрема, обвинувачений ОСОБА_3 визначив ОСОБА_6 сину ОСОБА_7 спосіб приховування наркотичного засобу від митного контролю шляхом використанням тайників у контейнері із фруктами, повідомив вербальний пароль (кодову фразу «Чорне море») та надав абонентський номер телефону іншої особи громадянина Республіки Еквадор, **який повинен був координувати з обвинуваченим ОСОБА_3 забезпечити транспортування та передачу** наркотичного засобу в м. Гуаякіль (Республіка Еквадор).

На пропозицію обвинуваченого ОСОБА_3 - ОСОБА_6 син ОСОБА_7 погодився та повідомив, що приблизно у серпні 2012 року планує виїзд до Республіки Еквадор у справах.

Обвинувачений ОСОБА_3, дотримуючись правил конспірації (контррозвідувальні заходи) та розуміючи, що він мав безпосередній контакт із співвиконавцем, пособником та підбурювачем ОСОБА_6 сином ОСОБА_7, з метою забезпечення безпеки членів угруповання, попередження можливості викриття та встановлення правоохоронними органами усіх учасників злочинної організації, погодив із останнім вербування та залучення до контрабанди наркотичного засобу довіреної особи.

Поряд з цим, злочинний план обвинуваченого ОСОБА_3 та іншої особи громадянина Республіки Польща щодо подальшої мети діяльності створеної та очолюваної ними злочинної організації, направлений на систематичне отримання коштів від незаконного збуту наркотичних засобів, передбачав удосконалення структурної побудови та більш широке функціональне призначення злочинної організації, шляхом здійснення злочинної діяльності керівного, координую-

чого та забезпечувального характеру, а не безпосередньої підготовки та прийняття активної участі у вчиненні зазначених злочинів.

Так, обвинувачений ОСОБА_3 повідомив ОСОБА_6 сину ОСОБА_7, що в подальшому детально роз'яснить особливості діяльності транснаціонального каналу незаконного обігу наркотичних засобів, механізми фінансування злочинної організації і принципи чіткого розподілу коштів отриманих від злочинної діяльності між її членами та покладе на нього обов'язок самостійно здійснювати незаконне придбання, перевезення, контрабанду та збут наркотичного засобу.

Згідно структурної ієрархії злочинної організації та узгодження з обвинуваченим ОСОБА_3, ОСОБА_6 син ОСОБА_7 повинен був довести до відома роль завербованого та залученого ним учасника, щодо контрабанди, перевезення, зберігання та передачі наркотичного засобу, а також безпосередньо координувати його дії, відповідно до єдиного злочинного плану та обставин які виникатимуть в ході його реалізації, забезпечивши тим самим стійкість зв'язків та належного виконання функцій для успішного досягнення мети.

Так, ОСОБА_6 син ОСОБА_7 довів до відома громадянина США ОСОБА_11 розроблений план вчинення злочину в складі злочинної організації, цілі створення такого об'єднання, а також визначив за ним **обов'язок отримання наркотичного засобу у Республіці Еквадор та контрабанди його до України.**

З цією ж метою, ОСОБА_6 сину ОСОБА_7 обвинуваченим ОСОБА_3 було визначено роль координації дій, прикриття процесу отримання наркотичного засобу, шляхом дистанційного супроводження та спостереження за ситуацією для вжиття заходів протидії правоохоронним органам чи конкурентам по злочинному середовищу.

Реалізуючи злочинний план, діючи у складі створеної обвинуваченим ОСОБА_3 та іншою особою громадянином Республіки Польща злочинної організації, ОСОБА_6 син ОСОБА_7 спільно із виконавцем ОСОБА_11, 16.08.2012 року прибули до м. Гуаякіль, Республіка Еквадор. ОСОБА_6 син ОСОБА_7 доповів обвинуваченому ОСОБА_3, що визначене місце передачі - приміщення кімнати № 310, готелю «Капрі» у м. Гуаякіль і отримувати наркотичний засіб доручено іншій особі ОСОБА_11.

16.08.2012 року, після отримання вказівки від обвинуваченого ОСОБА_3, узгодження часу, місця та умов зустрічі з іншими членами злочинної організації, інша особа громадянин Республіки Еквадор згідно єдиного злочинного плану та структурної ієрархії, визначив ролі учасників об'єднання для передачі наркотичного засобу ОСОБА_11.

Діючи з цією метою, в приміщенні кімнати № 310 готелю «Капрі» інша особа громадянин Республіки Еквадор зустрівся із ОСОБА_11, та на виконання правил конспірації, перевірів поінформованість останнього щодо умовного вербального паролю та умов отримання наркотичного засобу. Далі, переконавшись, що за ним ніхто не спостерігає і відсутня небезпека викриття злочинної діяльності, інша особа громадянин Республіки Еквадор вийшов з готелю «Капрі» та дав вказівку іншій особі громадянину Республіки Еквадор привезти наркотичний засіб з місця його зберігання для здійснення передачі.

Інша особа громадянин Республіки Еквадор, відповідно до покладених на нього обов'язків, знаходячись неподалік приміщення готелю «Капрі», в автомобілі марки «Chevrolet D-max» номерний знак НОМЕР_2, транспортував наркотичний засіб, з місця його зберігання до приміщення готелю «Капрі», який з метою приховування злочинної діяльності замаскував у шкіряному кріслі чорно-жовтого кольору.

В цей час інші особи громадяни Республіки Еквадор, діючи в складі злочинної організації, згідно розподілених ролей, приховано супроводжували автомобіль, яким керувала інша особа громадянин Республіки Еквадор, та спостерігали за приміщенням готелю «Капрі», з метою забезпечення безпеки злочинної діяльності та попередження ризиків викриття інших учасників.

В свою чергу, ОСОБА_6 син ОСОБА_7, неухильно дотримуючись порядку безпосередніх зустрічей між учасниками злочинної організації, виконував координацію дій процесу передачі наркотичного засобу, зокрема постійно підтримував телефонний зв'язок із іншою особою громадянином Республіки Еквадор і обвинуваченим ОСОБА_3, з метою узгодження дій для своєчасного надання вказівок ОСОБА_11.

Приблизно об 11 годині (за місцевим часом; - 7 годин за Гринвічем), учасники злочинної організації, інші особи громадяни Республіки Еквадор у приміщенні готелю «Капрі» кімната № 310 (вул. Габріель Хосе де Луке И Бенитес, № 1009, м. Гуаякіль, Республіка Еквадор), передали ОСОБА_11 тридцять брикетів із наркотичним засобом - кокаїном масою 30 065 грам (масова частка кокаїну становить 22 601,3 грами), для подальшого перевезення контрабандним способом через митний кордон України з приховуванням від митного контролю, шляхом використанням тайників у контейнерах із фруктами.

Відповідно до постанови правоохоронних органів від 03.05.2012 року про проведення контрольованого постачання та постанов від 03.07.2012 року на проникнення в організовану злочинну групу з метою виконання спеціального завдання, громадянина Республіки Польща ОСОБА_6 сину ОСОБА_7 та громадянина США ОСОБА_11 було доручено здійснити проникнення під легендою прикриття в міжнародну організовану злочинну групу, з метою здобуття фактичних даних про протиправну діяльність її лідера, активних учасників, документування їх протиправної діяльності, створення сприятливих обставин для затримання фігурантів під час отримання або передачі наркотичних засобів, проведення фінансових розрахунків за поставлені наркотики або продовження контрольованого постачання наркотиків до кінцевого одержувача чи кур'єра.

Діючи відповідно до вищевказаної постанови про контрольоване постачання, у взаємодії з представникам правоохоронних органів Республіки Еквадор, Сполучених Штатів Америки, України та Республіки Польща отриманий наркотичний засіб - кокаїн ОСОБА_11 26.08.2012 року об 11 годині 30 хвилин, авіарейсом УУ-132 Нью-Йорк - Бориспіль доставив та перемістив його через митний кордон України в пункті митного контролю аеропорту «Бориспіль», що в м. Бориспіль, Київської області і передав його працівникам Державної митної служби.

Працівниками правоохоронних органів в рамках контрольованого поста-

чання наркотичний засіб був замінений на візуально схожий імітаційний засіб,

Відповідно до висновку експерта № 11-22 від 02.10.2012 речовина, яка була замінена працівниками правоохоронних органів імітаційним засобом, містить у своєму складі наркотичний засіб, обіг якого обмежено - кокаїн. Загальна маса кокаїну в наданих на дослідження речовинах, відповідно до встановленого відсоткового вмісту кокаїну, становить 22 601,3 грам.

Поряд з цим, ОСОБА_6 син ОСОБА_7, продовжуючи діяти відповідно до вказівок обвинуваченого ОСОБА_3, повідомив останньому, що наркотичний засіб відправлено морським транспортом з орієнтовним терміном прибуття до України - жовтень 2012 року. Також ним було погоджено з обвинуваченим ОСОБА_3, що для забезпечення безпеки злочинної діяльності, передача наркотичного засобу відбудеться не безпосередньо в морському порту, а в м. Львові чи іншому, визначеному з урахуванням ситуації яка виникатиме, місці, куди за вказівкою ОСОБА_6 сина ОСОБА_7 його довірена особа - ОСОБА_11, перевезе кокаїн.

Отримавши підтвердження про початок виконання ОСОБА_6 сином ОСОБА_7 **свої ролі** у контрабанді наркотичного засобу, обвинувачений ОСОБА_3 повідомив про це іншу особу громадянина Республіки Польща та, продовжуючи реалізацію свого злочинного наміру, отримав невстановленим слідством способом кошти в сумі 59 000 євро і 27 000 доларів США для виплати визначеної ОСОБА_6 сину ОСОБА_7 винагороди за контрабанду наркотичного засобу.

Крім цього, впродовж серпня-жовтня 2012 року з метою досягнення мети злочинної діяльності та попередження ризиків обману з боку учасників об'єднання, шляхом підміни чи самостійного збуту наркотичного засобу, обвинувачений ОСОБА_3, як один із організаторів та керівників злочинної організації, постійно контролював хід виконання ОСОБА_6 сином ОСОБА_7 визначених обов'язків. Зокрема, обвинувачений ОСОБА_3 у визначений правилами конспірації час, а саме щосереді о 14 годині, підтримував телефонний зв'язок із ОСОБА_6 сином ОСОБА_7, в розмовах з яким переконувався, що контрабанда наркотичного засобу вчиняється згідно з розробленим планом, наголошуючи при цьому на ексклюзивності придбаного наркотичного засобу, наявності конкретного покупця та необхідності неухильного виконання його вказівок. Для конспірації обвинуваченим ОСОБА_3 було визначено та використовувався спеціальний термін - «козак», коли мова йшла про кокаїн.

16.10.2012 року ОСОБА_6 син ОСОБА_7 повідомив обвинуваченого ОСОБА_3 про реалізацію контрабанди наркотичного засобу і забезпечення його перевезення до м. Тернопіль, а також про необхідність організувати 17.10.2012 року отримання наркотичного засобу. Єдиний злочинний план передбачав, що обвинувачений ОСОБА_3 безпосередньо зустрінеться із ОСОБА_6 сином ОСОБА_7 в м. Львові для передачі коштів, після чого ОСОБА_11 в м. Тернопіль передасть довірений особі обвинуваченого ОСОБА_3 наркотичний засіб. Однак, з метою отримання гарантій безумовного виконання домовленостей учасниками злочинної організації, обвинуваченим ОСОБА_3 було визначено, що він передасть ОСОБА_6 сину ОСОБА_7 частину грошей, після чого особисто зустрінеться з ОСОБА_11,

і коли отримає та перевірить наркотичний засіб, передасть останньому іншу частину винагороди.

Діючи з цією метою, обвинувачений **ОСОБА_3** приблизно о 7 годині 17.10.2012 року у м. Львові зустрівся із **ОСОБА_6** сином **ОСОБА_7**. **Дотримуючись правил конспірації** в приміщенні кімнати № 2 готелю «Наварія Нова», що розташований у с. Наварія, Пустомитівського району, Львівської області, обвинувачений **ОСОБА_3** передав **ОСОБА_6** сину **ОСОБА_7** 59 000 євро в якості часткової оплати за доставку наркотичних засобів до України. **В свою чергу, ОСОБА_6** син **ОСОБА_7** доповів обвинуваченому **ОСОБА_3** про те, що у м. Тернополі його очікує **ОСОБА_11**, де передасть йому наркотичний засіб.

Виконуючи вказівку обвинуваченого **ОСОБА_3**, з урахуванням розроблених контррозвідувальних заходів, **ОСОБА_11** орендував кімнату № 10 у готелі «Віват», що розташований за адресою: м. Тернопіль, вул. Степана Будного, 22-а, для зберігання та передачі наркотичного засобу.

17.10.2012 року об 11 годині 30 хвилин у приміщенні кімнати № 10 готелю «Віват» (м. Тернопіль), один із керівників злочинної організації - обвинувачений **ОСОБА_3**, усвідомлюючи незаконний характер своїх дій, передав **ОСОБА_11** 27 000 доларів США, як оплату за доставку наркотичного засобу до України.

Обвинувачений **ОСОБА_3**, відповідно до злочинного плану, мав намір, шляхом використання схованок у автотранспорті, перевезти з приховуванням від митного контролю через митний кордон України, наркотичний засіб - кокаїн, для передачі його іншій особі громадянину Республіки Польща, з метою подальшого збуту його у країнах Європейського Союзу.

17.10.2012 року об 11 годині 40 хвилин обвинувачений **ОСОБА_3**, вважаючи, що отримав наркотичний засіб, не усвідомлюючи, що відносно нього проводяться оперативно-розшукові заходи, направлені на документування його злочинної діяльності, вийшов з кімнати №10 готелю «Віват», із отриманим від **ОСОБА_11** імітаційним наркотичним засобом, що знаходився у двох спортивних сумках, для подальшого його перевезення власним автомобілем марки «Міцубісі Паджеро Вагон 3.2АТ» реєстраційний номер **НОМЕР_1**. Однак у вестибюлі готелю «Віват» обвинувачений **ОСОБА_3** при спробі позбавитись наркотичного засобу і втекти, був затриманий працівниками правоохоронних органів.

В ході проведеного обшуку, за адресою: м. Тернопіль, вул. Степана Будного, 22-а, було виявлено та вилучено дві сумки із тридцятьма брикетами речовини, що згідно висновку експертизи № 10-170/11-25 від 05.12.2012 року відповідає (має спільну родову належність) спеціальній хімічній речовині, якою були оброблені брикети і сумки та речовині (імітаційний засіб), якою у ході контролюваного постачання був замінений наркотичний засіб.

У результаті злочинних дій обвинуваченого **ОСОБА_3** порушено громадську безпеку та створено небезпеку нормальній життєдіяльності суспільства.

Крім того, у результаті протиправних дій у сфері незаконного обігу наркотичних засобів, злочинною організацією під керівництвом обвинуваченого **ОСОБА_3**, порушено встановлений державою, з метою забезпечення охорони здоров'я населення, порядок переміщення наркотичних засобів через митний

кордон України, а також порядок обігу наркотичних засобів на території України.

Допитаний у судовому засіданні обвинувачений ОСОБА_3 свою вину у вчиненні кримінальних правопорушень, передбачених ч. 1 ст. 255, ч. 3 ст. 305, ч. 3 ст. 307 КК України визнав повністю, підтвердивши обставини кримінального провадження, щиро розкався та просить його суворо не карати, врахувати, що кримінальне правопорушення вчинено ним внаслідок збігу важких матеріальних та сімейних обставин, наявність заборгованості по кредиту, його сімейний стан-на утриманні неповнолітній син ОСОБА_4, ІНФОРМАЦІЯ_5, важкохвора мати пенсійного віку, стан його здоров'я-гіпертонічна хвороба серця 2-го ступеня.

Крім власного визнання вини, обвинувачений ОСОБА_3 повністю погодився зі всіма доказами по справі, що були зібрані в процесі досудового слідства і підтверджують його винність у вчиненні інкримінованих кримінальних правопорушень, відмовившись від їх дослідження в ході судового розгляду.

Оскільки фактичні обставини справи не оспорується учасниками судового провадження, показання обвинуваченого відповідають фактичним обставинам справи, з'ясувавши правильність розуміння обвинуваченим фактичних обставин справи, не маючи сумнівів у добровільності його позиції, суд приходять до висновку, що у відповідності до ч. 3 ст. 349 КПК України дослідження фактичних обставин справи слід обмежити допитом обвинуваченого та дослідженням даних у справі, що характеризують його особу.

Таким чином, оцінивши в сукупності всі фактичні обставини справи, суд приходять до переконання про доведеність вини обвинуваченого ОСОБА_3 у вчиненні кримінальних правопорушень, які слід кваліфікувати:

- за ч. 1 ст. 255 Кримінального кодексу України- створення злочинної організації з метою вчинення особливо тяжких злочинів, а також керівництво такою організацією, та участь у ній і у злочинах вчинюваних такою організацією;

- за ч. 3 ст. 305 Кримінального кодексу України(в редакції від 05.07.2012 року)- контрабанда наркотичних засобів, тобто їх переміщенні через митний кордон України з приховуванням від митного контролю, предметом якої були наркотичні засоби в особливо великих розмірах;

- за ч. 3 ст. 307 Кримінального кодексу України(в редакції від 06.10.2011 року) - незаконне придбання, зберігання, перевезення з метою збуту, а також незаконний збут наркотичних засобів, предметом яких були наркотичні засоби в особливо великих розмірах.

При призначенні покарання обвинуваченому ОСОБА_3 у відповідності до вимог ст.ст. 50,65 КК України, суд враховує ступінь тяжкості вчинених кримінальних правопорушень, особу винного, його роль і участь у вчиненні конкретних злочинних діянь і вважає за необхідне обрати покарання у виді позбавлення волі з конфіскацією всього належного йому на праві власності майна та з конфіскацією наркотичних засобів, що були предметом контрабанди.

При цьому суд враховує повне визнання вини, щиросердечне каяття, сприяння розкриттю інкримінованих кримінальних правопорушень, вперше притягується до кримінальної відповідальності, має постійне місце проживання, позитивно характеризується, його сімейний стан та майновий стан, одружений,

на утриманні неповнолітній син ОСОБА_4, ІНФОРМАЦІЯ_5, важкохвора мати похилого віку, ІНФОРМАЦІЯ_6, пенсіонерка та стан його здоров'я-гіпертонічна хвороба серця 2-го ступеня.

Наведені обставини з врахуванням конкретних умов, при яких вчинені злочини, наявності декількох обставин, що пом'якшують покарання та істотно знижують ступінь тяжкості вчинених кримінальних правопорушень, дають підставу при призначенні основного покарання за ч. 3 ст. 305, ч. 3 ст. 307 КК України застосувати до обвинуваченого ОСОБА_3 ч. 1 ст. 69 КК України та призначити йому основне покарання нижче від найнижчих меж, встановлених санкціями статей обвинувачення у виді позбавлення волі з конфіскацією наркотичних засобів, що були предметом контрабанди та з конфіскацією всього належного йому на праві власності майна.

Суд вважає, що дане покарання є справедливим, необхідним та достатнім для виправлення обвинуваченого, попередження вчинення ним нових кримінальних правопорушень.

Міру запобіжного заходу обвинуваченому ОСОБА_3 тримання під вартою-залишити попередню, до вступу вироку суду в законну силу.

Речові докази по справі:

- закордонний паспорт обвинуваченого ОСОБА_3 типу НОМЕР_3; закордонний паспорт обвинуваченого ОСОБА_3 типу НОМЕР_4;
- паспорт громадянина України НОМЕР_5 на ім'я обвинуваченого ОСОБА_3;

- дозвіл №НОМЕР_8 на мисливську зброю «Менелаї К-12»; дозвіл №НОМЕР_9 на мисливський карабін «Blaser R93 Standart»;

- ключ автомобільний «Mitsubishi» з брелоком; ключ автомобільний «Mitsubishi» з брелоком та двома ключами; свідоцтво про реєстрацію ТЗ серії НОМЕР_6; посвідчення «НОМЕР_7» обвинуваченого ОСОБА_3

- візитну картку ОСОБА_12»;

- відеокасету Panasonic mini DV БУ 60 інв. № 0722т;

- карту Transcend micro SDHC 4 Gb інв. № 0723т-;

- карту Transcend micro SD HC на 16 Gb інв. 693-;

- карту SanDisk на 2 Gb-

- аудіокасету«Maxell 90» інв. 1026 / 834-2-110с-12 / 25.07.12;

- аудіокасету «Maxell 90» інв. 1027 / 834-2-1 10с-12 / 01.08.12;

- аудіокасету «Maxell 90» інв. 1028 / 834-2-1 10с-12 / 08.08.12;

- аудіокасету «Maxell 90» інв. 1029 / 834-2-1 10с-12 / 10.08.12;

- аудіокасету «Maxell 90» інв. 1030 / 834-2-1 10с-12 / 15.08.12;

- аудіокасету «Maxell 90» інв. 1031 / 834-2-110с-12 / 16.08.12;

- аудіокасету «Maxell 90» інв. 1032 / 834-2-1 10с-12 / 23.08.12;

- аудіокасету «Maxell 90» інв. 1033 / 834-2-1 10с-12 / 29.08.12;

- аудіокасету «Maxell 90» інв. 1034/ 1016-2-110с-12 / 02.10.12;

- аудіокасету «Maxell 90» інв. 1035 / 834-2-110с-12 / 07.10.12;

- аудіокасету «Maxell 90» інв. 1036 / 1016-2-110с-12 / 11.10.12;

- відеокасету «miniDV60 SONY» інв. №хо-11-0002 8-16-12;

- відеокасету «miniDV60 maxell» обшук «Мітсубісі» ч.1;

- відеокасету «miniDV60 SONY» обшук «Мітсубісі» ч.2;

відеокасету «SONYMP120» №5ATYS309К обшук мотель «Віват»;
відеокасету «SONY MP120» №5ATYS309К допит підозрюваного;
TDK CD-R24 210Mb (Bx3744) ПрАТ «МТС»;
TDK CD-R 700 Mb (8980);
TDK CD-R 700 Mb (8979);
TDK CD-R 700 Mb (8978);
Verbatim CD-R 700Mb (989);
Verbatim CD-R 700Mb (988);
Verbatim CD-R 700Mb (Life IMEI);
Verbatim 80(2591);
VIDEX DVD+R16x (частина 1);
VIDEX DVD+R16x (частина 2);
Verbatim CD-R 700Mb (до висновку експерта №18-239);

Verbatim DVD-R 4,7 Gb (до висновку експерта №18-238)-зберігати при матеріалах кримінального провадження;

- тридцять упаковок(брикетів) порошкоподібної речовини, що згідно з висновком експерта № 11-22 від 02.10.2012 року є наркотичним засобом, обіг якого обмежено -кокаїном, загальною вагою 30 065 г, масовою часткою кокаїну-22 602 г, та дві господарські сумки, в яких вони знаходяться, передані на відповідальне зберігання до ГУ МВС України в Київській області-знищити;

- тридцять упаковок(брикетів) порошкоподібної речовини, та дві господарські сумки, в яких вони знаходяться, контрольні зразки спеціального хімічного барвника, в паперовому конверті та контрольні зразки імітаційної речовини, опечатані в пакеті, передані на відповідальне зберігання до ГУ МВС України в Київській області-знищити;

- грошові кошти в сумі 9000(дев'ять тисяч) Євро, 57(п'ятдесят сім) доларів США, 27 000(двадцять сім тисяч) доларів США, 59 000(п'ятдесят дев'ять тисяч) Євро, передані на зберігання в касу зберігання ДФЗБО МВС України-конфіскувати в доход держави.

По справі проведено судові експертизи, за які із обвинуваченого ОСОБА_3. у відповідності до ч. 2 ст.124 КПК України слід стягнути в користь держави процесуальні витрати на відшкодування витрат за проведення експертизи залученими стороною обвинувачення експертами спеціалізованої державної експертної установи:

- за експертизу наркотичних засобів № 11-22 від 02.10.2012 року в сумі 4 952,64 грн.;

- за експертизу спеціальних хімічних речовин № 10-170/11-25 від 05.12.2012 року в сумі 4 422,00 грн.;

- за судову комп'ютерно-технічну експертизу № 18-239 від 27.02.2013 року в сумі - 3 520,80 грн.;

- за судову комп'ютерно-технічну експертизу № 18-238 від 11.04.2013 року в сумі - 6 259,20 грн.;

- за технічну експертизу документів № 3 від 05.02.2013 року в сумі - 1 764,00 грн.;

- за технічну експертизу документів № 2 від 04.02.2013 року в сумі - 1 764,00 грн.;

- за судову експертизу звуко-відеозапису № 19/13-05 від 12.04.2013 року в сумі - 12 847,80 грн.

Керуючись статтями 349 ч.3, 369, 373, 374, п.1 ч.1 ст.392, п.2 ч.2 ст.395 КПК України, суд,-

З А С У Д И В:

Визнати винним ОСОБА_3 у вчиненні кримінальних правопорушень передбачених ч. 1 ст. 255 КК України, ч. 3 ст. 305 КК України(в редакції від 05.07.2012 року), ч. 3 ст. 307 КК України(в редакції від 06.10.2011 року) і призначити йому покарання:

- за ч. 1 ст. 255 КК України - 6 (шість) років позбавлення волі;

- за ч. 3 ст. 305 КК України(в редакції від 05.07.2012 року) із застосуванням ч. 1 ст. 69 КК України - 8(вісім) років позбавлення волі з конфіскацією наркотичних засобів, що були предметом контрабанди, та з конфіскацією всього належного йому на праві власності майна;

- за ч. 3 ст. 307 КК України(в редакції від 06.10.2011 року) із застосуванням ч. 1 ст. 69 КК України- 7(сім) років позбавлення волі з конфіскацією всього належного йому на праві власності майна.

На підставі ч. 1 ст. 70 КК України за сукупністю злочинів, шляхом поглинення менш суворого покарання більш суворим, визначити ОСОБА_3 остаточне покарання у виді 8(восьми) років позбавлення волі з конфіскацією наркотичних засобів, що були предметом контрабанди, та з конфіскацією всього належного йому на праві власності майна.

Міру запобіжного заходу обвинуваченому ОСОБА_3 тримання під вартою - залишити попередньою до вступу вироку в законну силу.

Строк відбуття покарання обвинуваченому ОСОБА_3 рахувати з часу затримання, з 17 жовтня 2012 року.

Речові докази по справі:

- закордонний паспорт обвинуваченого ОСОБА_3 типу НОМЕР_3; закордонний паспорт обвинуваченого ОСОБА_3 типу НОМЕР_4;

- паспорт громадянина України НОМЕР_5 на ім'я обвинуваченого ОСОБА_3;

- дозвіл №НОМЕР_8 на мисливську зброю «Менелаї К-12»; дозвіл №НОМЕР_9 на мисливський карабін «Blaser R93 Standart»;

- ключ автомобільний «Mitsubishi» з брелоком; ключ автомобільний «?-itsubishi» з брелоком та двома ключами; свідоцтво про реєстрацію ТЗ серії НОМЕР_6; посвідчення «НОМЕР_7» обвинуваченого ОСОБА_3

- візитну картку ОСОБА_12»;

відеокасету Panasonic mini DV БУ 60 інв. № 0722Т;

карту Transcend micro SDHC 4 Gb інв. № 0723Т-;

карту Transcend micro SD HC на 16 Gb інв. 693-;

карту SanDisk на 2 Gb-

аудиокасету«Maxell 90» інв. 1026 / 834-2-110с-12 / 25.07.12;

аудиокасету «Maxell 90» інв. 1027 / 834-2-1 10с-12 / 01.08.12;

аудиокасету «Maxell 90» інв. 1028 / 834-2-1 10с-12 / 08.08.12;

аудиокасету «Maxell 90» інв. 1029 / 834-2-1 10с-12 / 10.08.12;

аудиокасету «Maxell 90» інв. 1030 / 834-2-1 10с-12 / 15.08.12;

аудіокасету «Maxell 90» інв. 1031 / 834-2-110с-12 / 16.08.12;
аудіокасету «Maxell 90» інв. 1032 / 834-2-1 10с-12 / 23.08.12;
аудіокасету «Maxell 90» інв. 1033 / 834-2-1 10с-12 / 29.08.12;
аудіокасету «Maxell 90» інв. 1034/ 1016-2-110с-12 / 02.10.12;
аудіокасету «Maxell 90» інв. 1035 / 834-2-110с-12 / 07.10.12;
аудіокасету «Maxell 90» інв. 1036 / 1016-2-110с-12 / 11.10.12;
відеокасету «miniDV60 SONY» інв. №хо-11-0002 8-16-12;
відеокасету «miniDV60 maxell» обшук «Мітсубісі» ч.1;
відеокасету «miniDV60 SONY» обшук «Мітсубісі» ч.2;
відеокасету «SONYMP120» №5ATYS309К обшук мотель «Віват»;
відеокасету «SONY MP120» №5ATYS309К допит підозрюваного;
TDK CD-R24 210Mb (Bx3744) ПрАТ «МТС»;
TDK CD-R 700 Mb (8980);
TDK CD-R 700 Mb (8979);
TDK CD-R 700 Mb (8978);
Verbatim CD-R 700Mb (989);
Verbatim CD-R 700Mb (988);
Verbatim CD-R 700Mb (Life IMEI);
Verbatim 80(2591);
VIDEX DVD+R16x (частина 1);
VIDEX DVD+R16x (частина 2);
Verbatim CD-R 700Mb (до висновку експерта №18-239);
Verbatim DVD-R 4,7 Gb(до висновку експерта №18-238)-зберігати при матеріалах кримінального провадження;

- тридцять упаковок(брикетів) порошкоподібної речовини, що згідно з висновком експерта № 11-22 від 02.10.2012 року є наркотичним засобом, обіг якого обмежено - кокаїном, загальною вагою 30 065 г, масовою часткою кокаїну-22 602 г, та дві господарські сумки, в яких вони знаходяться, передані на відповідальне зберігання до ГУ МВС України в Київській області-знищити;

- тридцять упаковок(брикетів) порошкоподібної речовини, та дві господарські сумки, в яких вони знаходяться, контрольні зразки спеціального хімічного барвника, в паперовому конверті та контрольні зразки імітаційної речовини, опечатані в пакеті, передані на відповідальне зберігання до ГУ МВС України в Київській області-знищити;

- грошові кошти в сумі 9000(дев'ять тисяч) Євро, 57(п'ятдесят сім) доларів США, 27 000(двадцять сім тисяч) доларів США, 59 000(п'ятдесят дев'ять тисяч) Євро, передані на зберігання в касу зберігання ДФЗБО МВС України-конфіскувати в доход держави.

Стягнути із обвинуваченого ОСОБА_3 в користь держави процесуальні витрати в сумі:

- за експертизу наркотичних засобів № 11-22 від 02.10.2012 року в сумі 4 952,64 грн.;

- за експертизу спеціальних хімічних речовин № 10-170/11-25 від 05.12.2012 року в сумі 4 422,00 грн.;

- за судову комп'ютерно-технічну експертизу № 18-239 від 27.02.2013 року в сумі - 3 520,80 грн.;

- за судову комп'ютерно-технічну експертизу № 18-238 від 11.04.2013 року в сумі - 6 259,20 грн.;

- за технічну експертизу документів № 3 від 05.02.2013 року в сумі - 1 764,00 грн.;

- за технічну експертизу документів № 2 від 04.02.2013 року в сумі - 1 764,00 грн.;

- за судову експертизу звуко-відеозапису № 19/13-05 від 12.04.2013 року в сумі - 12 847,80 грн.;

Апеляційна скарга на вирок може бути подана протягом тридцяти днів з дня його проголошення до апеляційного суду Тернопільської області через Тернопільський міськрайонний суд.

Вирок, якщо інше не передбачено цим Кодексом, набирає законної сили після закінчення строку подання апеляційної скарги, якщо таку скаргу не було подано. У разі подання апеляційної скарги вирок, якщо його не скасовано, набирає законної сили після прийняття рішення судом апеляційної інстанції.

Учасники судового провадження мають право отримати в суді копію вироку. Обвинуваченому та прокурору копія вироку вручається негайно після його проголошення. Учаснику судового провадження, який не був присутнім в судовому засіданні, копія судового рішення надсилається не пізніше наступного дня після ухвалення.

Головуючий суддя

Ф. Г. Берегуляк

Навчальне видання

**Крамаренко Юрій Миколайович
Скок Олександра Сергіївна
Шевченко Таїсія Віталіївна**

ПРАКТИЧНЕ ВИКОРИСТАННЯ ІНОЗЕМНОГО
ДОСВІДУ В БОРОТЬБІ З ОРГАНІЗОВАНИМИ
ЗЛОЧИННИМИ ГРУПАМИ, ЗЛОЧИННИМИ
ОРГАНІЗАЦІЯМИ АБО ЗЛОЧИННОЮ
СПІЛЬНОТОЮ

Методичні рекомендації

Оригінал-макет, дизайн – *А.В. Самотуга*

Підп. до друку 29.06.2021. Формат 60x84/16. Гарнітура – Times.
Друк трафаретний (RISO), цифровий. Папір офісний. Ум.-друк. арк. 4,25.
Обл.-вид. арк. 4,50. Тираж 50 прим.

Надруковано у Дніпропетровському державному університеті внутрішніх справ
49000, м. Дніпро, просп. Гагаріна, 26, rvv_vonr@dduvs.in.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 6054 від 28.02.2018